

Universitätsbibliothek Wuppertal

Homers Ilias

Gesang XVII - XX

Homerus

Leipzig, 1879

17. Gesang

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2632](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2632)

ΙΛΙΑΔΟΣ Ρ.

Μενελάου ἀριστεία.

Οὐδ' ἔλαθ' Ἀτρεΐος υἷον ἀρηίφιλον Μενέλαον
 Πάτροκλος Τρώεσσι δαμείς ἐν δημοτῆτι.
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορῦθμένος αἶθοπι χαλκῷ,
 ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖν' ὥς τις περὶ πόρτακι μήτηρ
 5 πρωτοτόκος κινυρή, οὐ πρὶν εἰδυῖα τόκοιο·
 ὡς περὶ Πατρόκλῳ βαῖνε ξανθὸς Μενέλαος.
 πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν,
 τὸν κτάμεναι μεμαῶς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι.
 οὐδ' ἄρα Πάνθου υἷος ἐνυμελῆς ἀμέλησε
 10 Πατρόκλιοιο πεσόντος ἀμύμονος· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ
 ἔσθη, καὶ προσέειπεν ἀρηίφιλον Μενέλαον·
 „Ἀτρεΐδη Μενέλαε, διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
 χάζεο, λείπε δὲ νεκρὸν, ἔα δ' ἔναρα βροτόεντα.
 οὐ γάρ τις πρότερος Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων

1—60. Menelaos eilt zum Schutze der Leiche des Patroklos herbei und tödtet den Euphorbos.

2. Τρώεσσι, von Euphorbos und Hektor. δαμείς, dass er getödtet worden war. Das Particip steht fast nur bei dem negierten λανθάνω, so N 560, P 89, 676, T 112, X 191, Ψ 388, Ω 331, δ 127, μ 16, 182, 220, π 156, τ 87, χ 197; ausgenommen N 273, Ω 477, ϑ 93, 532.

3 = Δ 495.

4. Vgl. E 299. τις im Gleichnisse (vgl. Θ 338), wie 61, Z 506, N 471, O 362, Π 406, 482. πόρτακι, sonst πόρτις (E 162) oder πόρις (κ 410).

5. πρωτοτόκος (Platon Theaetet

151 C), οὐ πρὶν εἰδυῖα τόκοιο, vgl. zu O 238. κινυρή, jammernnd, weil sie das von einem Raubthier bedrohte Kalb nicht vertheidigen kann. Der Vergleich geht nur auf die ängstliche Besorgnis, mit welcher Menelaos die Leiche des Freundes zu schützen sucht.

7, 8 = E 300, 301.

9. Πάνθου (vgl. 23, 40, 59) υἷος, Π 808. οὐκ ἀμέλησε, war nicht unbekümmert, liess ihn nicht ausser Acht, da er ihn der Waffen berauben und sich des Leichnams bemächtigen wollte. Anders Θ 330, N 419, wo es sich um den Schutz eines Gefallenen handelt.

13. Vgl. P 108 u. O 347.

- 15 Πάτροκλον βάλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
τῷ με ἕα κλέος ἐσθλὸν ἐνὶ Τρώεσσιν ἀρέσθαι,
μὴ σε βάλλω, ἀπὸ δὲ μελιηδέα θυμὸν ἔλωμαι.“
τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·
„Ζεῦ πάτερ, οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάσθαι.
20 οὔτ' οὖν παρθάλιος τόσσον μένος οὔτε λέοντος
οὔτε σὺνὸς κάπρου ὀλοόφρονος, οὐ̄ τε μέγιστος
θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι περὶ σθένει βλεμεαίνει,
ὅσσον Πάνθου νῖες ἐμμελῖαι φρονέουσιν.
οὐδὲ μὲν οὐδὲ βίη Ἰπερήνορος ἱπποδάμοιο
25 ἧς ἦβης ἀπόνηθ', ὅτε μ' ὄνατο καὶ μ' ὑπέμεινε,
καὶ μ' ἔφατ' ἐν Δαναοῖσιν ἐλέγχιστον πολεμιστὴν
ἔμμεναι· οὐδέ ἔφημι πόδεςσί γε οἷσι κίοντα
εὐφρῆναι ἄλοχόν τε φίλην κεδνούς τε τοκῆας.
ὣς θην καὶ σὸν ἐγὼ λύσω μένος, εἰ κέ μεν ἄντα
30 στήης. ἀλλὰ σ' ἐγὼ γ' ἀναχωρήσαντα κελεύω
ἐς πληθὺν ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἴστασ' ἐμῖο,
πρὶν τι κακὸν παθεῖν· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.“
ὣς φάτο, τὸν δ' οὐ πείθειν· ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα·
„νῦν μὲν δὴ Μενέλαε διοτρεφὲς ἦ μάλα τίσεις

16. με ἕα, kein Hiatus, vgl. Einl.
§ 26. κλέος ἐσθλὸν ἀρέσθαι, wie E 3, 273. ἐνὶ Τρώεσσιν, dafür Δ 95 der bloße Dativ.

19. Ζεῦ πάτερ, eine Bekräftigung, wie unser 'bei Gott'.

20. Für das Aristarchische παρθάλιος haben die besten Handschriften παρθάλιος.

21. σὺνὸς κάπρου, vgl. zu E 580. μέγιστος ist prädicativ.

22. περὶ tritt verstärkend zu βλεμεαίνει. σθένει, vgl. Θ 337.

23. ὅσσον φρονέουσιν, für das nicht griechische ὡς μέγα φρονέουσιν (vgl. Δ 325).

24. οὐδὲ μὲν οὐδέ, zu B 703. βίη, zu B 387. Ἰπερήνορος, dies muss wohl der Ξ 516 von Menelaos getödtete gewesen sein.

25. ἀπόνητο, wie Δ 763, λ 324. ὄνατο, Schol. ἀνειδίσειν. Sonst hat ὄνομαι im Aorist ἀνοσάμην.

26. ἐλέγχιστον, Menelaos stand

bei den Troern nicht im Rufe grosser Tapferkeit, vgl. P 588.

28. εὐφρῆναι, vgl. E 688, H 294, 297.

29. θην, vermuthlich, ja wohl (sarkastisch), zu Θ 448. λύσω μένος, Π 332.

30—32 = Γ 196—198. κελεύω, wir 'ich rathe dir'. ἐς πληθὺν, im Gegensatz zu ἐνὶ προμάχοις, wie Δ 360; vgl. X 458, λ 514. ῥεχθὲν, nachdem es geschehen ist, d. h. der Thor wird erst durch Schaden klug. Vgl. Hesiod Op. 216 παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω. Platon. Sympos. p. 222 B (σοὶ λέγω) ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων γρόντα εὐλαβηθῆναι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, ὥσπερ νήπιον, παθόντα γνῶναι. Eur. Suppl. 580 γνώσει πάσχων. Livius XXII, 39 eventus stultorum magister est. Ueber δέ τε in Sentenzen vgl. zu M 412.

31. πληθὺν, vgl. zu P 384.

33. Vgl. ι 500 u. Ξ 270.

- 35 γνωτὸν ἐμόν, τὸν ἔπεφνες, ἐπευχόμενος δ' ἀγορεύεις,
 χήρωσας δὲ γυναιῖνα μυχῶ θαλάμοιο νέοιο,
 ἄρητὸν δὲ τοκεῦσι γόου καὶ πένθος ἔθηκας.
 ἦ κέ σφιν δειλοῖσι γόου κατάπανμα γενοίμην,
 εἴ κεν ἐγὼ κεφαλὴν τε τεῖν καὶ τεύχε' ἐνείκας
- 40 Πάνθῳ ἐν χεῖρεσσι βάλω καὶ Φρόντιδι δῖη.
 ἄλλ' οὐ μὰν ἔτι δηρὸν ἀπείρητος πόνος ἔσται
 οὐδέ τ' ἀδήριτος, ἦτ' ἀλκῆς ἦτε φόβοιο.“
 ὡς εἰπὼν οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντος' ἔισην·
 οὐδ' ἔρῳξεν χαλκός, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμῇ
- 45 ἀσπίδι ἐν κρατερῇ. ὃ δὲ δεύτερος ὄρηντο χαλκῶ
 Ἀτρείδης Μενέλαος ἐπευξάμενος Διὶ πατρί,
 ἄψ δ' ἀναχαζομένοιο κατὰ στομάχοιο θήμεθλα
 νύξ, ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε βαρεῖη χειρὶ πιθήσας·
 ἀντικρὺ δ' ἀπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
- 50 δοῦπήσεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 αἵματι οἱ δέοντο κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι

35. γνωτὸν, ἀδελφόν, zu X 234. ἐπευχόμενος δ' ἀγορεύεις, sollte eigentlich noch zu dem Relativsatz bezogen werden 'den du getödtet hast und womit du dich so brütest', aber der Dichter liebt es, die Construction des Relativsatzes zu verlassen und in die des Hauptsatzes überzugehen, vgl. zu Γ 387.

36. χήρωσας, χήρην ἐποίησας. μυχῶ, in recessu, vgl. χ 180, ψ 41; X 440, γ 402, δ 304, η 346, π 285. νέοιο, da sie erst seit kurzem verheiratet waren.

37. ἄρητὸν, verwünscht; besser wäre ἄρῳξτον (so acht Handschriften), infandum, welches, da das Stammwort ursprünglich mit einem Digamma anlütete (vgl. das Aeolische βρήτωρ = ῥήτωρ), auch ἄρητον geschrieben werden könnte, denn ἀράομαι bedeutet bei Homer nirgends 'verwünschen', sondern 'beten' (doch findet sich ἀρή I 566 in der Bedeutung 'Verwünschung, Fluch'). Andere leiten es von ἀρή 'Verderben' ab, dieses hat aber überall kurzes α.

38. κατάπανμα, concret, wie

X 358 μήνιμα, N 236 ὄφελος, P 615 φάος.

39. Das Kopfab schlagen Getödteter wird auch noch erwähnt N 202, P 126, Σ 176, 335, vgl. zu N 202.

41. Das erste Hemistichon steht auch E 895. ἀπείρητος, mit Passivbedeutung, wie auch ἀδήριτος, 'unversucht und ungekämpft'. πόνος Kampf, wozu die beiden Genetive gehören ἀλκῆς (ein Kampf, in welchem ich obsiege) und φόβοιο (worin ich zurückgeschlagen werde). Dass er auch seinen Tod in diesem Kampfe finden könnte, daran denkt Euphorbos nicht.

43—46 = A 334; Γ 347—350.

44. χαλκός, vgl. Anhang zu Γ 348.

45. ἀσπίδι ἐν, vulgo ἀσπίδ' ἐνι, vgl. Anhang.

47. ἀναχαζομένοιο, weil sein Stoss erfolglos geblieben war. στομάχοιο θήμεθλα, Schol. τὸν βρόγχον, τὰ ἔσχατα μέρη τοῦ λαιμοῦ.

48 = A 235.

49 = X 327, γ 16. ἀντικρὺ ἤλυθε, auf der anderen Seite drang heraus.

50 = A 504.

51. Χαρίτεσσιν, dem der Cha-

- πλοχομοί θ', οἱ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἐσθήκωντο.
οἶον δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης
χώρου ἐν οἰοπόλῳ, ὅθ' ἄλις ἀναβέβρουχεν ὕδαρ,
55 καλὸν τηλεθάον· τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι
παντοίων ἀνέμων, καὶ τε βρῦει ἄνθει λευκῶ·
ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ
βόθρου τ' ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ·
τοῖον Πάνθου νῖδον ἐνμελίην Εὐφορβον
60 Ἀτρείδης Μενέλαος ἐπεὶ κτάνε, τεύχε' ἐσύλα.
ὥς δ' ὅτε τίς τε λέων ὄρεσίτροφος, ἀλλὴ πεποιθὼς,
βοσκομένης ἀγέλης βοῦν ἀρπάσῃ, ἢ τις ἀρίστη
τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβῶν κρατεροῖσιν ὄδοῦσι
πρωῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἶμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει
65 δηῶν· ἀμφὶ δὲ τὸν γε κύνες τ' ἄνδρες τε νομῆς
πολλὰ μάλ' ἰύζουσιν ἀπόπροθεν, οὐδ' ἐθέλουσιν
ἀντίον ἐλθέμεναι· μάλα γὰρ χλωρὸν δέος αἰρεῖ·

riten, vgl. A 163, Σ 370, Φ 191, β 121, δ 279. πυραμίδα πολλὸν ἐλάσσω τοῦ (als die des) πατρός Herod. II, 134. οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ (der seinigen) παραταξομένην Dem. 4, 23. οἱ τούτων λόγοι πιστότεροι ἦσαν τῶν ἐμῶν μαρτύρων Antiph. 6, 29. Vgl. zu A 163. Dieser Gebrauch findet sich auch im Lateinischen, vgl. Cicero Tuscul. I, 1 quae tam excellens in omni genere virtus in ullis fuit, ut sit cum majoribus nostris comparanda.

52. χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, entweder goldene und silberne Spangen, oder gold- und silbergestickte Bänder, vgl. B 872. ἐσθήκωντο, eingeschnürt, zusammengebunden waren (συνεσφιγμένοι ἦσαν).

53. ἔρνος ἐλαίης, vgl. ζ 163 φοίνικος νέον ἔρνος.

54. οἰοπόλῳ, vgl. N 473. ἀναβέβρουχεν, hervorsprudelt; dafür andere mit Zenodot ἀναβέβροχεν (beide Formen von βρέχω).

55. Worauf ist καλὸν τηλεθάον (Z 148) zu beziehen?

56. παντοίων ἀνέμων, vgl. B 397. βρῦει, Schol. νεοστὶ θάλλει.

57. ἄνεμος σὺν λαίλαπι, vgl. A 306, ι 68, μ 314, 408.

58. βόθρου, die Bäume wurden wie bei uns in Gruben gesetzt, die man dann wieder mit Erde ausfüllte. Der junge Baum steht also in noch nicht festem Erdreich, so dass ihn der Wind leicht entwurzeln kann.

59. τοῖον, ist prädicativ, wie oben οἶον (53) und auf κτάνε zu beziehen 'so erschlug (streckte nieder) Menelaos den Euphorbus und nahm ihm seine Waffen'. Vgl. Γ 153, Δ 488, Π 164.

61—105. Während Menelaos damit beschäftigt ist, dem Erschlagenen die Waffen abzunehmen, tritt ihm Hektor entgegen, vor welchem er zurückweicht.

61. Vgl. M 299 u. E 299. τίς τε, zu © 338.

62. ἢ τις ἀρίστη vertritt die Stelle eines Attributs im Accusativ, wie α 280, θ 424, π 348, vgl. H 50, β 294, σ 289, ω 215.

63, 64 = A 175, 176.

65. δηῶν, Paraphr. διακόπτων, zerfleischend.

66. ἰύζουσιν, schreien (vgl. ο 162), um ihn zu verscheuchen (111). ἐθέλουσιν, haben Lust, getrauen sich.

67. χλωρόν, zu H 479.

- ὡς τῶν οὐ τιμὴ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐτόλμα
 ἀντίον ἐλθέμεναι Μενελάου κυδαλίμοιο.
- 70 ἔνθα κε ῥεῖα φέροι κλυτὰ τεύχεα Πανθοίδαο
 Ἀτρείδης, εἰ μὴ οἱ ἀγάσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 ὃς ῥά οἱ Ἔκτορ' ἐπῶρσε θεῶν ἀτάλαντον Ἄρηι,
 ἀνέρι εἰσάμενος, Κικόνων ἡγήτορι Μέντη
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
- 75 „Ἔκτορ, νῦν σὺ μὲν ᾧδε θέεις ἀκίχητα διώκων,
 ἴππους Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγρινοὶ
 ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι ἢδ' ὀχέεσθαι,
 ἄλλω γ' ἢ Ἀχιλῆϊ, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ.
 τόφρα δέ τοι Μενέλαος ἀρήιος, Ἀτρείος υἱός,
- 80 Πατρόκλῳ περιβὰς Τρώων τὸν ἄριστον ἔπεφνε,
 Πανθοίδην Εὐφορβον, ἔπαυσε δὲ θουρίδος ἀλκῆς.“
 ὡς εἰπὼν ὁ μὲν αὐτὶς ἔβη θεὸς ἄμ πόνον ἀνδρῶν.
 Ἔκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἀμφιμελαινας·
 πάπτηνεν δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ στίχας, αὐτίκα δ' ἔγνω
- 85 τὸν μὲν ἀπαινύμενον κλυτὰ τεύχεα, τὸν δ' ἐπὶ γαίῃ
 κείμενον· ἔρθει δ' αἷμα κατ' οὐταμένην ἀτείλην.
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰθοπι χαλκῷ,
 ὄξεα κεκληγῶς, φλογὶ εἵκελος Ἡφαίστοιο
 ἀσβέστω· οὐδ' υἷὸν λάθην Ἀτρείος ὄξυν βοήσας·
- 90 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·
 „ᾧ μοι ἐγῶν, εἰ μὲν κε λίπω κατὰ τεύχεα καλά

68. Vgl. K 232. τῶν, ohne dass vorher von den anderen Troern die Rede war.

70. φέροι, würde damals davongetragen haben, zu E 311.

71. ἀγάσσατο, missgönnt hätte wie δ 181, ε 119, 122, 129, ψ 211.

73. ἀνέρι εἰσάμενος, wie Π 716, Φ 213; vgl. zu N 45. ἡγήτορι, einem Führer. Μέντη, nach B 846 hiess der Oberanführer der Kikonen Euphemos.

75. ᾧδε, so, d. h. ohne Erfolg. ἀκίχητα, unerreichbares.

76—78 = K 202—204.

80. τὸν ἄριστον, vgl. Π 807 ff.

81 = Π 808 u. O 250.

82 = N 239, Π 726.

83 = Θ 124. ἀμφιμελαινας, vgl. A 103.

84. κατὰ στίχας, E 590, A 91, Π 820.

85. ἀπαινύμενον, vgl. A 374, 582.

86. Vgl. A 140 u. Ξ 518.

87 = 3.

88. ὄξεα κεκληγῶς, wie B 222. φλογὶ εἵκελος, N 53, 330. Ἡφαίστοιο = πυρός, wie ω 71; vgl. zu B 426.

89. ἀσβέστω οὐδ', mit Synizese zu sprechen, vgl. Einl. § 32. Für υἷὸν λάθην wäre auch υἷα λάθ' möglich gewesen.

90 = A 403.

91. λίπω κατὰ, im Stich lasse. τεύχεα, des Euphorbos.

- Πάτροκλόν θ', ὃς κείται ἐμῆς ἔνεκ' ἐνθάδε τιμῆς,
 μή τίς μοι Δαναῶν νεμεσήσεται, ὅς κεν ἴδηται.
 εἰ δέ κεν Ἐκτορι μούνος ἐὼν καὶ Τρωσὶ μάχουμαι
 95 αἰδεσθεῖς, μὴ πῶς με περιστεῖωσ' ἓνα πολλοί·
 Τρωῶας δ' ἐνθάδε πάντας ἄγει κορυθαίολος Ἐκτωρ.
 ἀλλὰ τί ἦ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
 ὀππότε' ἀνὴρ ἐθέλη πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι,
 ὃν κε θεὸς τιμᾶ, τάχα οἱ μέγα πῆμα κυλίσθη.
 100 τῶ μ' οὐ τίς Δαναῶν νεμεσήσεται, ὅς κεν ἴδηται
 Ἐκτορι χωρήσαντ', ἐπεὶ ἐκ θεόφιν πολεμίζει.
 εἰ δέ που Αἰαντός γε βοήν ἀγαθοῖο πυθοίμην,
 ἄμφω κ' αὐτίς ἰόντες ἐπιμνησαίμεθα χάρις
 καὶ πρὸς δαίμονά περ, εἰ πως ἐρυσαίμεθα νεκρόν
 105 Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ· κακῶν δέ κε φέρετατον εἴη.
 εἶος ὃ ταῦθ' ὄρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἔλυθον· ἦρχε δ' ἄρ' Ἐκτωρ.
 αὐτὰρ ὃ γ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο, λείπε δὲ νεκρόν,
 ἐντροπαλιζόμενος ὣς τε λῖς ἠγγένειος,
 110 ὃν ῥα κύνες τε καὶ ἄνδρες ἀπὸ σταθμοῖο δίωνται

92. κείται, gefallen ist, zu E 467. τιμῆς, vgl. A 159.

93. μὴ νεμεσήσεται (welcher Modus?), vgl. 95, Σ 8, ε 356, 467, π 381, ρ 24.

95. αἰδεσθεῖς, vgl. E 530, Z 442, H 93, O 562. περιστεῖωσι zu schreiben erfordert die Analogie, da ε vor dem O-Laut immer zu εἰ gedehnt wird, vgl. Einl. § 16 und Anhang.

97 = A 407.

98. ἐθέλη, sich untersteht. πρὸς δαίμονα, deo invito, wie 104; das Gegentheil ist σὺν δαίμονι A 792, O 403.

99. ὃν κε θεὸς τιμᾶ, dadurch dass er auf seiner Seite steht, vgl. I 110, 118. κυλίσθη, wie 688 πῆμα θεὸς Δαναοῖσι κυλίνδει. A 347 νῶϊν δὴ τότε πῆμα κυλίνδεται ὄβριμος Ἐκτωρ.

100. μ', welcher Casus? Einl. § 30.

101. ἐκ θεόφιν, von Gott aus, d. h. auf dessen Antrieb, vgl. N 632, Φ 513.

102. βοήν ἀγαθός, von Aias

auch O 249. πυθοίμην, Kunde erlangen, d. h. ihn ausfindig machen könnte.

103. εἰ πῶς, um zu versuchen, ob etwa. ἐρυσαίμεθα Ἀχιλῆϊ, den Feinden entreissen und dem Achill hinbringen.

105. κακῶν φέρετατον, das gelindeste unter den Uebeln. Das Leben des Patroklos ist nicht mehr zu retten: jetzt handelt sich's darum, den Feinden seine Leiche zu entreissen.

106—168. Menelaos kehrt mit Aias zum Schutze der Leiche des Patroklos zurück, dem Hektor unterdessen die Waffen abgenommen hatte. Beim Anblick des Aias ergreift Hektor die Flucht und wird deshalb von Glaukos gescholten.

106, 107 = A 411, 412 u. O 306. Für εἶος haben die Handschriften ἔως.

108 = A 461 u. P 13.

109 = A 547 u. Σ 318. Ueber die Verlängerung des τε vgl. zu A 239.

- ἔγχεσι καὶ φωνῇ· τοῦ δ' ἐν φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ
 παχνοῦται, ἀέκων δέ τ' ἔβη ἀπὸ μεσσαύλοιο·
 ὧς ἀπὸ Πατρόκλοιο κίε ξανθὸς Μενέλαος.
 στῆ δὲ μεταστρεφθεῖς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων,
 115 παπταίνων Αἴαντα μέγαν, Τελαμώνιον υἱόν.
 τὸν δὲ μάλ' αἰψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης
 θαρσύνονθ' ἑτάρους καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
 θεσπέσιον γάρ σφιν φόβον ἔμβαλε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 βῆ δὲ θεῖον, εἶδαρ δὲ παριστάμενος ἔπος ἠΰδα·
 120 „Αἴαν, δεῦρο, πέπον, περὶ Πατρόκλοιο θανόντος
 σπεύσομεν, αἶ κε νέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προφέρωμεν
 γυμνόν· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἔκτωρ.“
 ὧς ἔφατ', Αἴαντι δὲ δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε.
 βῆ δὲ διὰ προμάχων, ἅμα δὲ ξανθὸς Μενέλαος.
 125 Ἔκτωρ μὲν Πάτροκλον, ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπήνρα,
 ἔλχ', ἴν' ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξείη χαλκῶ,
 τὸν δὲ νέκυν Τρωῆσιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη.
 Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος ἥυτε πύργον.
 Ἔκτωρ δ' ἄψ ἔς ὄμιλον ἰὼν ἀνεχάξεθ' ἑταίρων,
 130 ἔς δίφρον δ' ἀνόρουσε· δίδου δ' ἴ γε τεύχεα καλὰ
 Τρωσὶ φέρειν προτὶ ἄστν, μέγα κλέος ἔμμεναι αὐτῶ.
 Αἴας δ' ἀμφὶ Μενoitιάδῃ σάκος εὐρὸν καλύψας
 ἐστήκει ὧς τίς τε λέων περὶ οἴσι τέκεσσιν,

111. φωνῇ, Zuruf, Geschrei, vgl. 66.

112. παχνοῦται, Schol. πήγνυται, φρίσσει (von πάχνη Reif), wird starr, schaudert. ἀέκων ἔβη, vgl. A 536.

113. ὧς, mit dem nemlichen Gefühle.

114 = A 595.

115. παπταίνων, wie A 200 mit dem blossen Accusativ verbunden.

116, 117 = 682, 683; vgl. A 498, N 765, 767.

118. φόβον ἔμβαλε, sonst ἐνώρουσε (zu N 544), ἐνήκε O 327, Π 291.

119. Vgl. B 183, M 353.

120. δεῦρο, zu Γ 130.

121. σπεύσομεν, wir wollen uns anstrengen, bemühen, wie Σ 373,

472. περ, wenigstens. προφέρωμεν, hinbringen.

122 = P 693, Σ 21. Vgl. Π 815.

123. Vgl. N 418.

125. ἀπήνρα, vgl. zu Π 793.

126. ἔλχ', conativ. κεφαλῆν τάμοι, vgl. 39.

127. Τρωῆσιν, mit Jota subscriptum, wie E 461, Π 393, P 255, 273, Σ 179, Ψ 291. κυσὶ weiblich, zu N 623.

128 = H 219.

129. Sonst in der Regel ἄψ ἑταίρων εἰς ἔθνος ἐχάξετο (Γ 32). Vgl. Γ 36 αὐτὶς καθ' ὄμιλον ἔδν Τρώων. H 217 ἀναδύναι ἄψ λαῶν εἰς ὄμιλον.

131. κλέος ἔμμεναι, vgl. P 548, X 421.

132. ἀμφὶ καλύψας, vgl. Θ 331 und zu E 507, Ξ 343.

133. ἐστήκει, vulgo ἐστήκειν,

- ᾧ ῥά τε νήπι' ἄγοντι συναντήσονται ἐν ὕλῃ
 135 ἄνδρες ἐπακτῆρες· ὃ δέ τε σθένει βλεμεαίνει·
 πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον κάτω ἔλκεται ὅσσε καλύπτων·
 ὡς Αἴας περὶ Πατρόκλω ἦρωι βεβήκει.
 Ἄτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν, ἀρηίφιλος Μενέλαος,
 ἐστήκει μέγα πένθος ἐνὶ στήθεσσιν ἀέξων.
 140 Γλαῦκος δ', Ἰππολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν,
 Ἐκτορ' ὑπόδρα ἰδὼν χαλεπῶ ἠνίπαπε μύθῳ·
 „Ἐκτορ, εἶδος ἄριστε, μάχης ἄρα πολλὸν ἐδέυεο.
 ἦ σ' αὐτως κλέος ἐσθλὸν ἔχει, φύξηλιν ἐόντα.
 φράξσο νῦν, ὅπως κε πόλιν καὶ ἄστν σαώσεις
 145 οἶος σὺν λαοῖσι, τοὶ Ἴλιφ ἔγγεγάσιν·
 οὐ γάρ τις Λυκίων γε μαχησόμενος Δαναοῖσιν
 εἶσι περὶ πτόλιος, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρασθαι δηίοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεὶ.
 πῶς κε σὺ χεῖρονα φῶτα σαώσεας μεθ' ὄμιλον,
 150 σχέτλι', ἐπεὶ Σαρπηθόν', ἅμα ξεῖνον καὶ ἑταῖρον,
 κάλλιπες Ἀργείοισιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
 ὅς τοι πόλλ' ὄφελος γένητο, πτόλει τε καὶ αὐτῶ,
 ζωὸς ἐών· νῦν δ' οὐ οἱ ἀλαλκόμεναι κύνας ἔτλης.
 τῶ νῦν, εἴ τις ἐμοὶ Λυκίων ἐπιπέσειται ἀνδρῶν,

vgl. Anhang. λέων, Homer gebraucht λέαινα nicht; auch Φ 483 steht λέων für das Femininum.

135. ἐπακτῆρες, Jäger, wie τ 435. σθένει βλεμεαίνει, vgl. 22.

136. ἐπισκύνιον: Scholiast τὸ ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν μέρος.

139. μέγα πένθος ἀέξων, wie ρ 489, Quint. Smyrn. I, 116; III, 490; V, 146; vgl. Z 261, O 232, 594 und wegen des proleptischen Gebrauches von μέγα vgl. zu B 414.

140 = H 13.

141 = B 245.

142. εἶδος ἄριστε, höhnlisch, wie Γ 39, N 769. ἐδέυεο, das Imperfect hier von dem, was man eben erst eingesehen hat, wie Γ 183, Π 33, Τ 348, Ψ 670, ν 210, π 420, ρ 454 und das häufige οὐκ ἄρα ἐμελλον, ἐφάμην (171). Vgl. Herod. IX, 48 τῶν δ' ἦν οὐδὲν ἀληθές. Theognis 700 τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν ἄρ'

ἦν ὄφελος. 788 οὕτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.

143. αὐτως, umsonst, d. h. unverdient. κλέος ἐσθλὸν ἔχει, wie α 95; vgl. zu I 609.

144. Zwischen πτόλις und ἄστν besteht kein Unterschied in der Bedeutung. So werden häufig Synonyma verbunden, welche 'Kampf' bedeuten, wie A 177 πόλεμοι τε μάχαι τε. H 232, M 436, N 536, 789, Ξ 430, O 413, T 18. σαώσεις, andere σαώσης, zu I 251.

145. Vgl. E 474 u. Z 493.

147, 148 = I 316, 317.

149. μεθ' ὄμιλον, neml. Τρώων. Wie willst du ihn unter der Menge in Sicherheit bringen?

151. Vgl. E 488, γ 271.

152. ὄφελος, nützlich, vgl. zu N 236.

153. κύνας, denen er zum Frasse vorgeworfen wird, wenn die Feinde

- 155 οἴκαδ' ἴμεν, Τροίῃ δὲ πεφήσεται αἰπὺς ὄλεθρος.
 εἰ γὰρ νῦν Τρώεσσι μένος πολυθαρσῆς ἐνεῖη,
 ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται, οἱ περὶ πάτρης
 ἀνδράσι δυσμενέεσσι πόνον καὶ δῆριν ἔθεντο,
 αἰψά κε Πάτροκλον ἐρυσάμεθα Ἴλιον εἰσω.
 160 εἰ δ' οὔτος προτὶ ἄστν μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
 ἔλθοι τεθνηὼς καὶ μιν ἐρυσάμεθα χάρμης,
 αἰψά κεν Ἀργεῖοι Σαρπηδόνοσ ἐντεα καλὰ
 λύσειαν, καὶ κ' αὐτὸν ἀγοίμεθα Ἴλιον εἰσω.
 τοίου γὰρ θεράπων πέφατ' ἀνέρος, ὃσ μέγ' ἄριστος
 165 Ἀργείων παρὰ νηυσὶ καὶ ἀγγέμαχοι θεράποντες.
 ἀλλὰ σὺ γ' Αἴαντος μεγαλήτορος οὐκ ἐτάλασσας
 στήμεναι ἄντα, κατ' ὅσσε ἰδῶν δηίων ἐν αὐτῇ,
 οὐδ' ἰθὺς μαχέσασθαι, ἐπεὶ σέο φέρετός ἐστι.“
 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδῶν προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ
 170 „Γλαῦκε, τί ἦ δὲ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπες;
 ὦ πόποι, ἦ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων,
 τῶν ὅσσοι Δυκίην ἐριβόλακα ναιετάουσι
 νῦν δὲ σευ ἄνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες,
 ὅσ τέ με φῆσ Αἴαντα πελώριον οὐχ ὑπομείναι.

seine Leiche in ihre Gewalt bekommen, vgl. X 348.

155. ἴμεν, welche Form? πεφήσεται, von φαίνομαι (anders N 829, O 140, γ 217), vgl. A 174 (mit der Note), P 244 ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος. τ 557 μνηστῆρσι δὲ φαίνετ' ὄλεθρος.

156. πολυθαρσῆς, vgl. T 37, ν 387.

157. ἐσέρχεται, überkommt, befällt, vgl. ο 407.

158. δῆριν ἔθεντο, sich einen Kampf bereitet, den Kampf unternommen haben, vgl. zu I 88. Dabei steht der Dativ, wie bei einfachen Verben des Kämpfens, vgl. zu A 283.

161. χάρμης, aus dem Kampfe; der bloße Genetiv wie E 456, sonst ἐν.

163. λύσειαν, würden herausgehen, wie A 20, 29, Ω 76, 115, 116, 137, 555, 561. αὐτόν, seine Leiche.

164, 165 = Π 271, 272.

167. κατ' ὅσσε, in die Augen, vgl. O 320 κατ' ἐνώπα ἰδῶν. I 373 εἰς ὅπα ἰδέσθαι.

169—261. Hektor entfernt sich aus der Schlacht, um die dem Patroklos abgenommenen Waffen anzuziehen. Darauf kehrt er zurück und feuert die Bundesgenossen zum Kampfe an; ebenso ermuntert Menelaos die Achäer.

170. Vgl. O 185. τοῖος, so tapfer, vgl. B 170.

171. Für ὦ πόποι haben gute Quellen mit Zenodot ὦ πέπον. περὶ φρένας ἔμμεναι, wie N 631.

172. Vgl. B 841.

173 = Ξ 95.

174. φῆς haben die besten Quellen, vgl. A 351, Ξ 265, α 391. Homerischer wäre φῆς (= ἔφησ), von der unmittelbaren Vergangenheit, wie η 239, ξ 117, wo andere gleichfalls φῆς schreiben.

- 175 οὐ τοι ἐγὼν ἐρῶϊγα μάχην οὐδὲ κτύπον ἵππων·
ἀλλ' αἰεὶ τε Διὸς κρείστων νόος αἰγιόχοιο,
ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ καὶ ἀφείλετο νίκην
ὀηθίως, ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνει μαχέσασθαι.
ἀλλ' ἄγε δεῦρο πέπον παρ' ἐμ' ἴστασο καὶ ἴδε ἔργον,
180 ἧὲ πανημέριος κακὸς ἔσομαι, ὡς ἀγορεύεις,
ἧ τινα καὶ Δαναῶν ἀλκῆς, μάλα περ μεμαῶτα,
σχήσω ἀμυνέμεναι περὶ Πατρόκλοιο θανόντος.“
ὡς εἰπὼν Τρώεσσι ἐκέλετο μακρὸν ἀύσας·
„Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀρχιμαχηταί,
185 ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
ὄφρ' ἂν ἐγὼν Ἀχιλῆος ἀμύμονος ἔντεα δύο
καλά, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριζα κατακτάς.“
ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἴκτωρ
δηῖον ἐκ πολέμοιο· θεῶν δ' ἐλίχανεν ἑταίρους
190 ἅκα μάλ', οὐ πω τῆλε, ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπῶν,
οἱ προτὶ ἄστυ φέρον κλυτὰ τεύχεα Πηλείδαο.
στάς δ' ἀπάνευθε μάχης πολυδακρύου ἔντε' ἄμειβεν·
ἧ τοι ὃ μὲν τὰ ἂ δῶκε φέρειν προτὶ Ἴλιον ἰσὴν
Τρῶσι φιλοπτολέμοισιν, ὃ δ' ἄμβροτα τεύχεα δύνε
195 Πηλείδεω Ἀχιλῆος, ἃ οἱ θεοὶ Οὐρανίωνες

175. ἐρῶϊγα, empfinde Schauer, mich schreckt, wie Γ 353, Η 114. κτύπον ἵππων, vgl. Η 240 μόθον ἵππων.

176—178 = Π 688—690.

179 = Α 314. ἔργον, vgl. Ζ 522.

181. Zu verbinden ist τινα, μάλα περ μεμαῶτα, σχήσω ἀλκῆς ἀμυνέμεναι. Vgl. Β 275 ἔσχ' ἀγορεύων. Ι 655, Ν 747 σχήσεσθαι μάχης. Γ 84 ἔσχοντο μάχης. Ν 630 σχήσεσθε ἄρης. Ρ 503 μένεος σχήσεσθαι. Β 98 ἀντῆς σχοίατο. δ 422 σχέσθαι βίης. ω 57 ἔσχοντο φόβον. Ξ 129 ἐχώμεθα δημοτήτος. Andere verbinden ἀλκῆς mit μεμαῶτα wie Ν 197, Ε 732, Τ 256 (hier gehört ἀλκῆς zu ἀποτρέψεις).

182. ἀμυνέμεναι Folgeinfinitiv, hängt nicht von σχήσω allein ab, sondern von ἀλκῆς σχήσω = κωλύσω 'oder ob ich manchen der Danaer kampfunfähig machen werde zur Vertheidigung des Patroklos'.

183—185 = Θ 172—174; Ο 485—487.

186. δύο, welche Form?

187 = Χ 323 ἐνάριζα, mit zwei Accusativen, wie ἀπεναρίζω Ο 343. Häufiger wird σιλάω so construiert: Ζ 70, Ν 201, Ο 427, Π 499, Χ 258.

188 = Ζ 116, 369.

190. τῆλε, die noch nicht weit entfernt waren. Versschluss wie § 33.

191. Πηλείδαο haben die besten Quellen; vulgo Πηλείωνος, vgl. Anhang.

192. πολυδακρύου haben die besten Handschriften, so auch bei Tyrtaios XI, 7. Die Schreibweise πολυδακρύου ist falsch, weil ὅ in diesem Worte lang ist. Neben πολυδάκρυτος findet sich auch noch πολύδακρυς, aber nur im Nominativ und Accusativ, als Attribut zu πόλεμος, ἄρης, ὑσμίνη.

193. Vgl. 130 f.

195. οἱ πατρί = πατρί αὐτοῦ, vgl. zu Α 150, Γ 338, Κ 257.

πατρὶ φίλω ἔπορον· ὃ δ' ἄρα ᾧ παιδί ὄπασσε
γηράς· ἀλλ' οὐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγήρα.

τὸν δ' ὡς οὖν ἀπάνευθεν ἶδεν νεφεληγερέτα Ζεὺς
τεύχεσι Πηλείδαο κορυσσόμενον θείοιο,
200 κινήσας ἦα κάρη προτὶ ὄν μυθήσατο θυμόν·

„ἦ δειλ', οὐδέ τί τοι θάνατος καταθύμιός ἐστιν,
ὃς δὴ τοι σχεδὸν εἶσι· σὺ δ' ἄμβροτα τεύχεα δύνεις
ἄνδρὸς ἀριστῆος, τόν τε τρομέουσι καὶ ἄλλοι.

τοῖ δὴ ἑταῖρον ἔπεφνες ἐνηέα τε κρατερόν τε,
205 τεύχεα δ' οὐ κατὰ κόσμον ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων
εἴλεν· ἀτὰρ τοι νῦν γε μέγα κράτος ἐγγυαλίξω
τῶν ποινην, ὃ τοι οὐ τι μάχης ἐκ νοστήσαντι
δέξεται Ἀνδρομάχη κλυτὰ τεύχεα Πηλείωνος.“

ἦ, καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρούσι νεῦσε Κρονίων.
210 Ἔκτορι δ' ἤρμοσε τεύχε' ἐπὶ χροῖ, δῦ δέ μιν Ἄρης
δεινὸς ἐννάλιος, πλησθεὺν δ' ἄρα οἱ μέλε' ἐντὸς
ἀλκῆς καὶ σθένεος. μετὰ δὲ κλειτοὺς ἐπικούρους
βῆ ἦα μέγα ἰάχων· ἰνδάλλετο δέ σφισι πᾶσι

196. ἔπορον, als er die Thetis
heiratete, Σ 84. ἄρα ᾧ, zu E 71.

197. γηράς, als er alt geworden
war; ausserdem findet sich nur
noch der Indicativ ἐγήρα H 148,
ι 510, ξ 67.

198. ἀπάνευθεν (vgl. 192) ge-
hört zu κορυσσόμενον.

200 = 442, ε 285, 376. Das Hin-
und Herbewegen des Hauptes ist
ein Zeichen der Missbilligung oder
des Unwillens. Vergil Aen. VII, 292
quassans caput. προτὶ ὄν μυθή-
σατο θυμόν, vom Selbstgespräche,
wie ὀρθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὄν
μεγαλήτορα θυμόν (A 403).

201. Vgl. K 383.

202. σχεδὸν εἶσι, herankommt;
ähnlich O 449, P 291 τάχα δ' αὐτῷ
ἦλθε κακόν. σχεδὸν εἶμι findet sich
sonst nicht, wohl aber σχεδὸν ἔλ-
θειν und häufig σχεδὸν εἶμι und
so haben auch hier anstatt des
Aristarchischen εἶσι die Handschrif-
ten σχεδὸν ἐστι, analog mit β 284
οὐδὲ τι ἴσασιν θάνατον καὶ κῆρα
μέλαιναν, ὃς δὴ σφι σχεδὸν ἐστίν.
ξ 27 σοὶ δὲ γάμος σχεδὸν ἐστίν.

203 = O 489 u. 167.

204 = Φ 96. ἐνηέα, Schol. τὸν
προσηνῆ, τὸ ἐναντίον τῶ ἀπηνεῖ.
Vgl. Ψ 252, 648, ϖ 200.

206. εἴλεν, vgl. 125. μέγα κρά-
τος, wie 613, vgl. zu N 486.

207. τῶν ποινην, als Entschä-
digung, zum Ersatz dafür. νοστή-
σαντι, auch zu diesem Verbum
gehört die Negation (du wirst nicht
mehr zurückkehren und dir daher
Andromache die Waffen nicht mehr
abnehmen), vgl. E 150 τοῖς οὐκ
ἐργόμενοις ὁ γέρον ἐκρίνατ' ὀνει-
ρούς. Σ 59 τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι
αὐτίς οἴκαδε νοστήσαντα. μ 42 τῷ
δ' οὐ τι γυνή καὶ νήπια τέκνα
οἴκαδε νοστήσαντι παρίσταται.

208. Ueber δέχεσθαι τινὶ τι vgl.
zu A 596.

209 = A 528.

210. ἤρμοσε, vgl. Γ 333. Ἄρης,
Kampfbegier, wie Ἡφαιστος für πόρ.

211. ἐννάλιος (von Ἐνώ, Bel-
lona), kriegerisch. μέλεα, die Kraft
offenbart sich am stärksten in den
Gliedern, vgl. N 75.

213. ἰνδάλλετο, Schol. ὁμοι-
οῦτο.

- τεύχεσι λαμπόμενος μεγαθύμῳ Πηλείωνι.
 215 ᾧτρυνεν δὲ ἕκαστον ἐποικόμενος ἐπέεσσι,
 Μέσθλην τε Γλαῦκόν τε Μέδοντά τε Θερσίλοχόν τε,
 Ἄστεροπαῖον τε Δεισήνορά θ' Ἴππόθοόν τε,
 Φόρκυν τε Χρομίον τε καὶ Ἔννομον οἰωνιστήν·
 220 τοὺς ὃ γ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 „κέκλυτε μυρία φῦλα περικτιόνων ἐπικούρων·
 οὐ γὰρ ἐγὼ πληθύν διζήμενος οὐδὲ χατίζων
 ἐνθάδ' ἀφ' ὑμετέρων πολίων ἤγριφα ἕκαστον,
 ἀλλ' ἵνα μοι Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα
 προφρονέως ῥύοισθε φιλοπολέμων ὑπ' Ἀχαιῶν.
 225 τὰ φρονέων δώροισι κατατρώχω καὶ ἐδωδῆ
 λαούς, ὑμέτερον δὲ ἕκαστον θυμὸν ἀέξω.
 τῷ τις νῦν ἰθὺς τετραμμένος ἢ ἀπολέσθω,
 ἢ ἐσαωθήτω· ἢ γὰρ πολέμου ὀαριστὺς.
 ὃς δέ κε Πάτροκλον καὶ τεθνηῶτά περ ἔμπης
 230 Τρώας ἐς ἱπποδάμους ἐρύσῃ, εἴξῃ δὲ οἱ Αἴας,
 ἤμισυ τῷ ἐνάρων ἀποδάσσομαι, ἤμισυ δ' αὐτὸς

214. *μεγαθύμῳ Πηλείωνι*, so die beste Handschrift mit Aristarch, vulgo *μεγαθύμου Πηλείωνος*. Er schien allen im Glanze seiner Waffen dem Achill gleich.

216. Verg. Aen. VI, 483 *Glaucomque Medontaque Thersilochumque*. *Μέσθλην*, Anführer der Meoner, B 864. *Μέδοντα*, nur hier genannt. *Θερσίλοχον*, Φ 209 von Achill getödtet.

217. *Ἀστεροπαῖον*, zu M 102, vgl. Φ 140 ff. *Ἴππόθοον*, Führer der Pelasger B 840, von Aias getödtet P 293.

218. *Φόρκυν*, Anführer der Phryger (B 862), von Aias P 312 getödtet. *Χρομίον καὶ Ἔννομον*, Anführer der Myser (B 858), ersterer im Katalog *Χρόμις* genannt.

219 = N 480.

220. Vgl. B 180.

221. *πληθύν*, nicht auf die grosse Anzahl kam es mir an, sondern auf erfolgreichen Beistand. Zu *χατίζων* ist aus *πληθύν* der Genetiv zu ergänzen, vgl. zu A 196, B 27.

222. *ἐνθάδε*, hierher.

223. Vgl. Z 95.

224. *ὑπ'*, vor, vgl. I 248 (?), P 645.

225. *τὰ φρονέων*, vgl. zu E 564. *κατατρώχω*, reibe auf, richte zu Grunde, erschöpfe, vgl. o 309.

226. *λαούς*, die Bevölkerung von Troia. *ὑμέτερον ἕκαστον*, wie *ὑμέτερος θυμὸς αὐτῶν* β 138, vgl. zu O 39. *θυμὸν ἀέξω*, vgl. T 161 *πάσασθαι ἄνωγχι Ἀχαιοὺς σίτον καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλή· κ 460 ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον, εἰς ὃ κεν αὐτὶς θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι λάβητε*. T 169 f.

227. *ἰθὺς τετραμμένος*, vgl. Ξ 403 *τέτραπτο πρὸς ἰθὺ οἱ· ἢ ἀπολέσθω ἢ ἐσαωθήτω*, vgl. O 502, I 230.

228. *ὀαριστὺς*, vgl. zu N 291.

229. *τεθνηῶτα*, so dass das schwierigste und gefahrvollste schon vollbracht ist. *περ ἔμπης* zu Ξ 1.

230. *εἴξῃ δὲ οἱ*, für *καὶ ὃ εἴξῃ*, wie A 541, vgl. zu Γ 388.

231. *τῷ* mit Aristarch für das handschriftliche *τῶν· ἀποδάσσο-*

ἔξω ἐγώ· τὸ δέ οἱ κλέος ἔσσεται ὅσσον ἐμοί περ.“
 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἰθὺς Δαναῶν βρῖσαντες ἔβησαν
 235 δούρατ' ἀνασχόμενοι· μάλα δέ σφισιν ἔλλετο θυμὸς
 νεκρὸν ὑπ' Αἴαντος ἐρύειν Τελαμωνιάδαο·
 νήπιοι· ἧ̄ τε πολέσσιν ἐπ' αὐτῶ θυμὸν ἀπήυρα.
 καὶ τότε ἄρ' Αἴας εἶπε βοῆν ἀγαθὸν Μενέλαον·
 „ὦ πέπον ὦ Μενέλαε διοτρεφές, οὐκέτι νῶϊ
 ἔλλπομαι αὐτῶ περ νοστησέμεν ἐκ πολέμοιο.
 240 οὔ τι τόσον νέκνος περιδείδια Πατρόκλοιο,
 ὅς κε τάχα Τρώων κορέει κύνας ἠδ' οἰωνούς,
 ὅσσον ἐμῇ κεφαλῇ περιδείδια, μή τι πάθῃσι,
 καὶ σῆ, ἐπεὶ πολέμοιο νέφος περὶ πάντα καλύπτει,
 Ἔκτωρ, ἡμῖν δ' αὐτ' ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
 245 ἀλλ' ἄρ' ἀριστήης Δαναῶν κάλει, ἦν τις ἀκούσῃ.“
 ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθῃσε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος,
 ἦρσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνάς·
 „ὦ φίλοι, Ἀργείων ἠγγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
 οἷ τε παρ' Ἀτρεΐδης, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,
 250 δῆμια πίνουσιν καὶ σημαίνουσιν ἕκαστος
 λαοῖς· ἐκ δὲ Διὸς τιμὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

μαι werde zutheilen, vgl. X 118, Ω 595.

232. ἐμοί περ, zu N 72.

233. βρῖσαντες, mit Wucht andringend, vgl. 512, M 346.

235. ὑπ' Αἴαντος, unter Aias weg (der die Leiche schützt), aus der Gewalt des Aias, vgl. N 198 ὡς τε δὴ αἶγα λέοντε κνῶν ὑποκαρχαροδόντων ἀρπάξαντε φέρητον.

236. ἐπ' αὐτῶ, vgl. A 261, Π 649.

237 = 651. Vgl. zu M 60.

238. Vgl. Z 55.

239. αὐτῶ περ, wie Patroklos.

240. περιδείδια, wie K 93, N 52; vgl. I 449, Ξ 266, Π 497. Hier haben sämmtliche Handschriften und 242 ein Theil derselben περίδειδια.

241. Vgl. Θ 379, N 831. Τρώων gehört blos zu κύνας, vgl. zu Ω 148. κορέει, zu O 215 Anh.

242. ἐμῇ κεφαλῇ, für meine

Person, für mich selbst, vgl. Σ 82, 114, Φ 336, X 348, Ψ 94, Ω 276, 579, α 343, λ 549, 557, ο 262, χ 463, (Θ 231, A 55). μή τι πάθῃσι, ein auch der Lateinischen (si quid acciderit) und Deutschen Sprache eigener Euphemismus, vgl. zu E 567. Manchmal steht auch κακόν dabei, wie P 32, T 198, β 179.

243. Schol. ἐπεὶ ὡς νέφος πολέμου ὁ Ἔκτωρ πάντα καλύπτει. Er hüllt ringsumher alles in die Wolke des Krieges.

244. ἀναφαίνεται, zu 155.

245. κάλει, als βοῆν ἀγαθός.

247 = Θ 227.

248 = B 79.

249. Vgl. H 470.

250. δῆμια, auf gemeinschaftliche Kosten. Schol. ἐκ τῶν κοινῶν καὶ δημοσίων χρημάτων. Vgl. A 259 f. I 71 f.

251. ἐκ Διὸς τιμὴ, vgl. B 197. ὀπηδεῖ, vgl. Θ 140 οὐ γινώσκεις

- ἀργαλέον δέ μοι ἔστι διασκοπιᾶσθαι ἕκαστον
 ἡγεμόνων· τόσση γὰρ ἔρις πολέμοιο δέδηεν.
 ἀλλὰ τις αὐτὸς ἴτω, νεμεσιζέσθω δ' ἐνὶ θυμῷ
 255 Πάτροκλον Τρωῆσι κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι.“
 ὡς ἔφατ', ὄξυ δ' ἄκουσεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας.
 πρωῶτος δ' ἀντίος ἦλθε θεῶν ἀνὰ δημοτῆτα,
 τὸν δὲ μετ' Ἴδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἴδομενηός,
 Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρεϊφόνη.
 260 τῶν δ' ἄλλων τίς κεν ἦσι φρεσὶν οὐνόματ' εἶποι,
 ὅσοι δὴ μετόπισθε μάχην ἡγείραν Ἀχαιῶν;
 Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες· ἦρχε δ' ἄρ' Ἐκτωρ.
 ὡς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῆσι διυπετέος ποταμοῖο
 βέβρονχεν μέγα κύμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄκραι
 265 ἠιόνες βοόωσιν ἐρευρομένης ἀλὸς ἕξω,
 τόσση ἄρα Τρῶες ἰαχῆ ἴσαν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 ἔστασαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
 φραχθέντες σάκεσιν χαλκήρεσιν. ἀμφὶ δ' ἄρα σφι
 λαμπρῆσιν κορύθεσσι Κρονίων ἠέρα πολλήν
 270 χεῦ', ἐπεὶ οὐδὲ Μενoitιάδην ἠχθαιρε πάρος γε,
 ὄφρα ζωὸς ἔων θεράπων ἦν Αἰακίδαο·
 μίσησεν δ' ἄρα μιν δηῖων κυσὶ κύμα γενέσθαι

ὅ τοι ἐκ Διὸς οὐχ ἔπετ' ἀλήκη; Π
 241 τῷ κῦδος ἅμα πρός εὐρύοπα
 Ζεῦ.

252 = M 410 u. K 388.

254. αὐτὸς, von selbst, aus eigenem Antrieb, zu N 46.

255 = Σ 179; vgl. N 233.

256. ὄξυ, scharf, genau, deutlich, bei ἀκούω nur hier; häufig bei νοεῖν, zu Γ 374.

257 = O 584.

258, 259 = Θ 263, 264.

260. ἦσι φρεσίν, aus seinem eigenen Gedächtnisse. Wenn der Dichter alle Namen nennen wollte, so müsste ihm die Muse zu Hilfe kommen, vgl. zu B 484.

261. Vgl. N 778. μετόπισθε, im Rücken der πρόμαχοι.

262—318. Um die Leiche wird mit wechselndem Erfolge gekämpft.

262 = N 136.

263. προχοῆσι, Mündung (auch

στόμα), vgl. ε 453, λ 242. διυπετέος, Π 174.

264. βέβρονχεν (vgl. ε 411) haben die besten Quellen; dafür schrieb Aristophanes βεβρόχη, welcher Modus in diesen Fällen üblicher ist. ῥόον, ποταμοῦ. ἄκραι ἠιόνες, § 138 ἠιόνες προύχουσαι genannt, auch αὐταὶ προβλήτες ε 405, κ 89, ν 98 (vgl. B 395, T 50, μ 11, ω 82), das hohe felsige Gestade, gegen das die Wogen anbranden.

265. βοόωσιν, vgl. Ξ 394. ἕξω, ausserhalb des Flusses.

266. Vgl. Γ 2.

267. ἕνα θυμὸν ἔχοντες, wie Π 219.

268. φραχθέντες, vgl. M 263, N 130, O 566. Im Folgenden ist zu verbinden Κρονίων χεῦεν σφιν ἠέρα ἀμφὶ κορύθεσσι.

269. ἠέρα πολλήν χεῦε, vgl. Π 567, 568.

272. μίσησεν, missgönnte, nei-

Τρωῆσιν· τῷ καὶ οἱ ἀμυνόμεν ὤρσεν ἑταίρους.
 ὥσαν δὲ πρότεροι Τρωῆες ἐλίκωπας Ἀχαιοῦς·
 275 νεκρὸν δὲ προλιπόντες ὑπέτρεσαν, οὐδέ τιν' αὐτῶν
 Τρωῆες ὑπέρθυμοι ἔλον ἔγχεσιν ἰέμενοί περ,
 ἀλλὰ νέκυν ἐρύοντο· μίννυθα δὲ καὶ τοῦ Ἀχαιοῖ
 μέλλον ἀπέσσεσθαι· μάλα γάρ σφεας ὦκ' ἐλέλιξεν
 Αἴας, ὃς περὶ μὲν εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο
 280 τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
 ἴθυσεν δὲ διὰ προμάχων σὺν εἴκελος ἀλκῆν
 καπρίῳ, ὃς τ' ἐν ὄρεσσι κύνας θαλερούς τ' αἰζηούς
 δηιδίως ἐκέδασσεν ἐλιξάμενος διὰ βήσσας·
 ὡς υἱὸς Τελαμῶνος ἀγανοῦ, φαίδιμος Αἴας,
 285 ῥεῖα μετεισάμενος Τρώων ἐκέδασσε φάλαγγας,
 οἱ περὶ Πατρόκλῳ βέβασαν, φρόνεον δὲ μάλιστα
 ἄστν πότι σφέτερον ἐρύειν καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
 ἦ τοι τὸν Αἰθίοιο Πελασγοῦ φαίδιμος υἱός,
 Ἴππόθοος, ποδὸς ἔλκε κατὰ κρατερῆν ὑσμίνην,
 290 δησάμενος τελαμῶνι παρὰ σφυρὸν ἀμφὶ τένοντας,
 Ἐκτορι καὶ Τρώεσσι χαριζόμενος· τάχα δ' αὐτῷ
 ἦλθε κακόν, τό οἱ οὐ τις ἐρύκακεν ἱεμένων περ.

dete, verwehrte (nur hier), mit dem Infinitiv verbunden wie *μεγαίρω* H 408, β 235, γ 55; *φθονέω* α 346, λ 381, σ 16, τ 348. *δηίων* *κυσὶ* *Τρωῆσιν*, eine bei Homer einzig dastehende Verbindung, die nicht zu vergleichen ist mit *ἀνγὴ χαλκείη κοῦθων* ἀπο N 341 oder mit E 741 *Γοργεῖη κεφαλῇ δεινοῦ πελώρου*, weil diese Adjective die Stelle des Genetivs des verwandten Substantivs vertreten.

274 = Π 569.

275. *προλιπόντες*, sie liessen im Stiche, vgl. γ 314, ν 331, ο 11.

277. *ἐρύοντο* ist conativ, vgl. 268 f. hier steht das Medium wie 317, Σ 152, 174; das Activ P 287, 396, 635, 713, Σ 165. *καὶ* gehört zu *Ἀχαιοί*, nur kurze Zeit sollten aber auch die Achaier von der Leiche fern bleiben.

278. *μάλα* ist mit *ὦκα* zu verbinden. *ἐλέλιξεν*, veranlasste zur Umkehr.

La Roche, Homer Ilias V.

279, 280 = λ 550, 551; B 674. *περὶ τέτυκτο*, ähnlich O 643 *καὶ νόον ἐν πρώτοισι Μνηστράων ἐτέτυκτο*. Vgl. zu A 258.

281 = Π 582 u. Δ 253. *σὺν καπρίῳ*, zu E 580.

282. *ἐν ὄρεσσι*, vgl. zu Ξ 290. *κύνας θαλερούς τ' αἰζηούς*, zu Γ 26.

283. *ἐλιξάμενος*, gegen seine Angreifer.

285. Vgl. N 90. *φάλαγγας, οἱ*: Schol. *ὁμοίον ἐστὶ ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες ἐλπίμενοι* (Π 280), vgl. zu E 382.

287 = 419.

288. *Αἰθίοιο*, vgl. B 843.

289 = N 383. *Ἴππόθοος*, vgl. 217.

290. *παρὰ σφυρὸν τένοντας*. vgl. Δ 518 u. 521. Zu diesem Zweck musste Hippothoos früher das Bein bei dem Knöchel durchbohrt haben, vgl. X 396 f.

291, 292 = O 449, 450.

τὸν δ' υἱὸς Τελαμῶνος ἐπαΐξας δι' ὀμίλου
 πλῆξ' αὐτοσχεδίην κννέης διὰ χαλκοπαρήου·
 295 ἤρικε δ' ἵπποδάσεια κόρυς περὶ δουρὸς ἀκικῆ
 πληγείσ' ἔρχεῖ τε μεγάλῳ καὶ χειρὶ παχείῃ,
 ἐγκέφαλος δὲ παρ' αὐλὸν ἀνέδραμεν ἐξ ἀτειλῆς
 αἱματοίσι· τοῖ δ' αὐθι λύθη μένος, ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
 Πατρόκλοιο πόδα μεγαλήτορος ἦκε χαμᾶζε
 300 κείσθαι· ὃ δ' ἄγχ' αὐτοῖο πέσε πρηγῆς ἐπὶ νεκρῷ,
 τῆλ' ἀπὸ Λαρίσης ἐριβόλακος, οὐδὲ τοκεῦσι
 θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μιννυθάδιος δέ οἱ αἰὼν
 ἐπλεθ' ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
 Ἐκτωρ δ' αὐτ' Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 305 ἀλλ' ὃ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
 τυτθόν· ὃ δὲ Σχεδίον, μεγαθύμον Ἰφίτου υἱόν,
 Φωκίῳ ὄχ' ἄριστον, ὃς ἐν κλειτῷ Πανοπῆι
 οἰκία ναιετάασκε πολέσσ' ἄνδρεςσιν ἀνάσσων,
 τὸν βάλ' ὑπὸ κληῖδα μέσσην· διὰ δ' ἀμπερὲς ἄκρη
 310 αἰχμῆ χαλκείῃ παρὰ νελάτου ᾧμον ἀνέσχε.
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 Αἴας δ' αὖ Φόρκυννα, δαΐφρονα Φαίνοπος υἱόν,
 Ἴπποθόφῳ περιβάντα μέσσην κατὰ γαστέρα τύψε·

293, 294 = N 177 und M 191 f. u. 183.

295. ἤρικε, Apollon. Lex. διεσχίσθη, διεφθάρη. Vgl. N 441 ἐρεικόμενος περὶ δουρὶ.

297. παρ' αὐλόν: Schol. καθ' ὃ μέρος τοῦ δόρατος τὸ ξύλον εἰσέρχεται, ἐπεὶ καὶ τὰς αἰγανέας δολιχαύλους φησὶν (ι 156). Die Scholien erwähnen noch zwei andere Erklärungen 1) παρὰ τὴν ἀνάτασιν τοῦ κράνουσ (vgl. ἀυλῶπις τροφάλευα); 2) τὸν τοῦ αἵματος ἀκοντισμόν; vgl. χ 18 ἀντίνα δ' αὐλὸς ἀνά ζῆνας παχὺς ἤλθεν αἵματος ἀνδρομέοιο. Die letztere Erklärung ist ebenfalls passend 'neben dem hervorströmenden Blute drang das blutige Gehirn aus der Wunde', doch ist wegen des Attributs αἱματοίσι der zuerstgenannten der Vorzug zu geben. ἀνέδραμεν drang hervor, vgl. E 113, H 262, X 148.

Vergil. Aen. X, 416 ossaque dispersit cerebro permixta cruento.

299. ἦκε, liess fallen, vgl. τ 468.

300. κείσθαι, Folgeinfinitiv. ἐπὶ νεκρῷ, wie Π 579.

301. Λαρίσης, vgl. B 841.

302, 303 = Δ 478, 479.

304. Vgl. Ξ 402, P 525.

305 = N 184.

306. τυτθόν, vgl. N 185. Σχεδίον, vgl. B 517. Ein anderer Schedios, ebenfalls Anführer der Phokeer, Sohn des Perimedes, wurde von Hektor O 515 getödtet.

307. Πανοπῆι, vgl. B 520, λ 581.

309. διὰ δ' ἀμπερὲς, zu Δ 377. ἄκρη αἰχμῆ, die Lanzenspitze.

310. νελάτου ᾧμον, O 341. ἀνέσχε, drang hervor, vgl. διέσχε (fuhr hindurch) E 100, Δ 253, N 519, Ξ 451, T 416.

311 = Δ 504.

312. Φόρκυννα (318 Φόρκυν), zu 218.

- 315 ὄηξε δὲ θώρηκος γύαλον, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
 ἦφυσ'· ὃ δ' ἐν κοιλίῃσι πεσῶν ἔλε γαίαν ἀροστῶ.
 χώρησαν δ' ὑπὸ τε πρόμαχοι καὶ φαιδίμος Ἔκτωρ·
 Ἄργεῖοι δὲ μέγα ἱάχον, ἐρύσαντο δὲ νεκρούς,
 Φόρκυν θ' Ἰππόθοόν τε, λύνοντο δὲ τεύχε' ἀπ' ὤμων.
 ἐνθα κεν αὐτε Τρῶες ἀρηφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
 320 Ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες·
 Ἄργεῖοι δὲ κε κῦδος ἔλον καὶ ὑπὲρ Διὸς αἶσαν
 κάρτεϊ καὶ σθένει σφετέρῳ· ἀλλ' αὐτὸς Ἀπόλλων
 Αἰνεΐαν ὠτρυνε, δέμας Περίφραυτι ἑοικώς,
 κήρῳκι Ἥπυτιδίῃ, ὅς οἱ παρὰ πατρὶ γέροντι
 325 κηρύσσων γήρασκε, φίλα φρεσὶ μῆδεα εἰδώς·
 τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
 „Αἰνεΐα, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεῶν εἰρύσσαισθε
 Ἴλιον αἰπεινήν; ὡς δὴ ἴδον ἀνέρας ἄλλους
 καρτεῖ τε σθένει τε πεποιδότας ἠνορέῃ τε
 330 πληθεῖ τε σφετέρῳ, καὶ ὑπερδέα δῆμον ἔχοντας.
 ἡμῖν δὲ Ζεὺς μὲν πολὺ βούλεται ἢ Δαναοῖσι
 νίκην· ἀλλ' αὐτοὶ τρεῖτ' ἄσπετον οὐδὲ μάχεσθε“.

314, 315 = N 507, 508.

316, 317 = Δ 505, 506.

319—365. Aineias, von Apollon angefeuert, stellt das Gleichgewicht zwischen den Kämpfenden wieder her.

319, 320 = Z 73, 74.

321. ὑπὲρ Διὸς αἶσαν, wie ὑπὲρ αἶσαν Z 487, Π 780. Ueber Διὸς αἶσα vgl. zu I 608.

322. σφετέρῳ, ihrer eigenen Kraft (ohne göttlichen Beistand) vgl. 330, Δ 409, α 7. αὐτὸς, persönlich, zu Ξ 379.

323. Περίφραυτι Ἥπυτιδίῃ, vgl. zu E 60.

324. κήρῳκι, andere κήρῳκι, vgl. Anhang. οἱ παρὰ πατρὶ, für παρὰ πατρὶ αὐτοῦ (des Aineias), vgl. 195.

325. κηρύσσων γήρασκε, bis in sein hohes Alter Heroldsdienste versah, vgl. ι 510 μαντευόμενος κατεγγήρα Κυκλώπεσσιν. φίλα φρεσὶ μῆδεα, dafür sonst πεπνυμένα μῆδεα εἰδώς H 278, β 38. φίλα εἰδώς γ 277 heisst freundlich gesinnt.

326 = Π 720.

327. πῶς ἂν εἰρύσσαισθε, dem Sinne nach gleich οὐκ ἂν ἐρύσσαισθε. Daraus, dass es doch geschieht, soll Aineias sehen, dass die Götter die Stadt beschützen. ὑπὲρ θεῶν, gegen den göttlichen Willen, wie ὑπὲρ μόρον, ὑπὲρ αἶσαν für παρὰ μόρον.

328. ἴδον ἀνέρας, neml. πόλιν ἐαυτῶν ἐρνομένους.

330. πληθεῖ σφετέρῳ, mit ihrem eigenen Kriegsvolk, ohne dass sie wie die Troer eine grosse Anzahl von Bundesgenossen hatten. ὑπερδέα (v. δέομαι), sehr gering, ist wohl dreisilbig zu lesen, da die letzte Silbe durch Contraction entstanden ist, wie δυοιλία B 115, ἀνιλία δ 728, vgl. Einl. § 2.

331. πολὺ βούλεται, vgl. zu A 112. βούλομαι ἦ findet sich noch A 117, Δ 319, Ψ 594, γ 232, λ 489, μ 350, π 106, ρ 81, 404.

332. τρεῖτε, zittert; nur der Aorist hat die Bedeutung 'furchtsam fliehen', nicht das Präsens (E 256, Δ 554, P 663, Φ 288).

ὡς ἔφατ', Αἰνείας δ' ἑκατηβόλον Ἀπόλλωνα
 ἔγνω ἐς ἅντα ἰδῶν, μέγα δ' Ἔκτορα εἶπε βοήσας·
 335 „Ἔκτορ τ' ἦδ' ἄλλοι Τρώων ἀγροὶ ἦδ' ἐπικούρων,
 αἰδῶς μὲν νῦν ἦδε γ', ἀρηφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
 Ἴλιον εἰσαναβῆναι ἀναλκείησι δαμέντας.
 ἀλλ' ἔτι γάρ τις φησι θεῶν ἐμοὶ ἄγχι παραστάς,
 Ζῆν', ὕπατον μίστωρα, μάχης ἐπιτάξροδον εἶναι·
 340 τῷ δ' ἰθὺς Δαναῶν ἴομεν, μηδ' οἷ γε ἔκηλοι
 Πάτροκλον νηυσὶν πελασαίατο τεθνηῶτα“.

ὡς φάτο, καὶ ἴα πολὺ προμάχων ἐξάλμενος ἔσθη·
 οἳ δ' ἐλελίχθησαν καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.
 ἐνθ' αὐτ' Αἰνείας Λειῶκριτον οὐτάσε δουρί,
 345 υἱὸν Ἀρίσβαντος, Λυκομήδεος ἐσθλὸν ἐταῖρον.
 τὸν δὲ πεσόντ' ἐλέησεν ἀρηίφιλος Λυκομήδης,
 στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰῶν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
 καὶ βάλεν Ἰπασίδην Ἀπισάονα, ποιμένα λαῶν,
 ἦπαρ ὑπὸ πρᾶπίδων, εἶδαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν,
 350 ὅς δ' ἐκ Παιονίης ἐριβῶλακος εἰληλούθει,
 καὶ δὲ μετ' Ἀστεροπαῖον ἀριστευέσκε μάχεσθαι.
 τὸν δὲ πεσόντ' ἐλέησεν ἀρήιος Ἀστεροπαῖος,
 ἴθυσεν δὲ καὶ ὁ πρόφρων Δαναοῖσι μάχεσθαι·

333. ἔγνω, denn er hatte sich nicht vollständig unkenntlich gemacht, wie ja auch Helene die Aphrodite Γ 396, und Aias den Poseidon erkennt Ν 68. Vgl. Ν 72 ἀρίγνωτοι δὲ θεοὶ περ. Zu verbinden ist ἅντα ἐσιδῶν, wie ε 217, λ 143, ο 532, π 458, ρ 239; gewöhnlich schreibt man ἐσάντα, aber da ἐς bei ἅντα immer nur in Verbindung mit ἰδεῖν steht, und daneben auch das bloße ἅντα ἰδεῖν Ν 184, 404, 503, Π 610, Ρ 305, 526, Χ 274 vorkommt, sowie ἀντην ἰδεῖν ε 77 neben ἀντην εἰσιδέειν Τ 15, ἐσέδρακον ἀντην Ω 223, so ist kein Grund vorhanden, der dazu nöthigt, ἐς und ἅντα zu einem Worte zu verbinden. μέγα gehört zu βοήσας. Ἔκτορα, vgl. 237.

335 = Μ 61

336. αἰδῶς ἦδε γ' (ἔστι) dies ist doch eine Schande, mit nachfolgendem epexegetischem Infinitiv, wie Β 119 nach αἰσχρὸν γὰρ τότε γ' ἔστι.

337 = 320.

338. ἔτι gehört zum Prädicat des abhängigen Satzes. φησι, von der jüngsten Vergangenheit, insofern die Wirkung der Handlung sich auch noch in die Gegenwart hinein erstreckt.

339 = Θ 22 u. Μ 180.

340. ἔκηλοι, unbehelligt von uns, ungehindert, wie Ζ 70.

341. νηυσὶν πελασαίατο, wie Κ 442.

343 = Ε 497.

345. Λυκομήδεος, vgl. Γ 84.

346 = Ε 561.

347—349 = Δ 496; Α 577—579; Ν 411, 412.

349. Dieser Vers gehörte streng genommen hinter 351, ein Hyperbaton.

350. Vgl. Φ 154 u. Ε 44.

351. Ἀστεροπαῖον, 217.

353. πρόφρων μάχεσθαι, vgl. Ε 810, Η 160, Ξ 357.

- 355 ἀλλ' οὐ πως ἔτι εἶχε· σάκεσσι γὰρ ἔρχατο πάντη
 ἑσταότες περὶ Πατρόκλῳ, πρὸ δὲ δούρατ' ἔχοντο.
 Αἴας γὰρ μάλα πάντας ἐπώχετο πολλὰ κελεύων·
 οὔτε τιν' ἐξοπίσω νεκροῦ χάζεσθαι ἀνώγει
 οὔτε τινὰ προμάχεσθαι Ἀχαιῶν ἔξοχον ἄλλων,
 ἀλλὰ μάλ' ἀμφ' αὐτῷ βεβάμεν, σχεδόθεν δὲ μάχεσθαι.
 360 ὡς Αἴας ἐπέτελλε πελώριος, αἵματι δὲ χθῶν
 δεύετο πορφυρέῳ, τοῖ δ' ἀγχιστῖνοι ἐπιπτον
 νεκροὶ ὁμοῦ Τρώων καὶ ὑπερμενέων ἐπικούρων
 καὶ Δαναῶν· οὐδ' οἱ γὰρ ἀναιματί γ' ἐμάχοντο,
 πανρότεροι δὲ πολὺ φθίνυθον· μέμνηντο γὰρ αἰεὶ
 365 ἀλλήλοισι καθ' ὄμιλον ἀλεξέμεναι φόνον αἰπύν.
 ὡς οἱ μὲν μάραντο δέμας πυρός, οὐδέ κε φαίης
 οὔτε ποτ' ἠέλιον σῶν ἔμμεναι οὔτε σελήνην.
 ἦέρι γὰρ κατέχοντο μάχης ἐπὶ ὅσσοι ἄριστοι
 ἕστασαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ κατατεθνηῶτι.
 370 οἱ δ' ἄλλοι Τρῶες καὶ ἐκνήμιδες Ἀχαιοὶ
 εὐκῆλοι πολέμιζον ὑπ' αἰθέρι, πέπτατο δ' αὐγῇ

354. εἶχε, ἐδύνατο, vgl. zu II 110. ἔρχατο, vgl. II 481, ι 221.

355. πρὸ ἔχοντο, hielten vor sich.

356. ἐπώχετο, Ξ 381, II 155, α 324, δ 451, ρ 346, 351.

357. ἀνώγει, gestattete.

358. ἔξοχον, πρόσθεν.

359. μάλα βεβάμεν, recht nahe um ihn zu stehen, wie A 590 ἀλλὰ μάλ' ἄντην ἕστασθ' ἀμφ' Αἴαντα μέγαν, vgl. zu 502.

361. τοῖ — ἐπιπτον = χ 118, ω 181, 449; zu E 141.

363. οἱ, die Danaer, obwohl sie eine feste Phalanx bildeten und keiner aus der Reihe der Kämpfer hervortrat. ἀναιματί (497, σ 149, ω 532), d. h. ohne Verluste.

364. πανρότεροι, als auf Seiten der Troer.

365. Vgl. Γ 9. Tyrtaios XI, 11 οὐ μὲν γὰρ τολμῶσι παρ' ἀλλήλοισι μένοντες ἔς τ' αὐτοσχέδιον καὶ προμάχους ἵεναι, πανρότεροι θνήσκουσι.

366—423. Während auf der anderen Seite des Schlacht-

feldes Tageshelle herrschte und weder die dort Kämpfenden, noch auch Achill eine Ahnung von dem Falle des Patroklos hatten, war der Theil des Schlachtfeldes, wo Patroklos lag, in dicke Finsternis gehüllt und man stritt dort mit der grössten Erbitterung.

366 = A 596.

367. σῶν (andere σόον) ἔμμεναι, dass sie noch vorhanden sei. Man hätte glauben können, es sei eine Sonnenfinsternis. Vgl. v 356 ἠέλιος δὲ οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακῇ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλὺς.

368. κατέχοντο, vgl. 644, ι 145, ν 269. μάχης ἐπὶ gibt nur dann einen Sinn, wenn man es mit 'auf dem Schlachtfelde' erklärt. Andere schreiben aus Conjectur μάχης ὅσσον τ' ἐπ' ἄριστοι 'so weit auf dem Schlachtfelde die tapfersten um die Leiche des Patroklos standen, waren sie in Nebel eingehüllt'.

371. εὐκῆλοι (zu A 554), ungehindert (von der Finsternis). πέ-

- ἡελίου ὄξεια, νέφος δ' οὐ φαίνεται πάσης
 γαίης οὐδ' ὀρέων· μεταπανόμενοι δ' ἐμάχοντο
 ἀλλήλων ἀλειύνοντες βέλεα στονόεντα,
 375 πολλὸν ἀφεσταότες. τοὶ δ' ἐν μέσῳ ἄλγε' ἔπασχον
 ἡέρι καὶ πολέμῳ, τείροντο δὲ νηλεί χαλκῷ
 ὄσσοι ἀριστοὶ ἔσαν. δύο δ' οὐ πω φῶτε πεπύσθην,
 ἀνέρε κυδαλίμῳ, Θρασυμήδης Ἀντίλοχός τε,
 Πατρόκλοιο θανόντος ἀμύμονος, ἀλλ' ἔτ' ἔφραστο
 380 ζῶν ἐνὶ πρώτῳ ὁμάδῳ Τρώεσσι μάχεσθαι.
 τῷ δ' ἐπιόσσομένῳ θάνατον καὶ φύζαν ἑταίρων
 νόσφιν ἐμαρνάσθην, ἐπεὶ ὧς ἐπετέλλετο Νέστωρ
 ὀτρύνων πόλεμόνδε μελαινάων ἀπὸ νηῶν.

πατο, war darüber gebreitet, vgl. § 45.

372. ὄξεια, brennend, stechend.

373. γαίης und ὀρέων partitive Localgenetive, wie γ 251 ἢ οὐκ ἄργεος ἦεν; φ 108 οἷη νῦν οὐκ ἔστι γυνή κατ' Ἀχαιίδα γαίαν, οὔτε Πύλον ἱερῆς οὐτ' ἄργεος οὔτε Μνηστήρης. μ 27, ξ 97; vgl. I 219, Ω 598, ψ 90. μεταπανόμενοι, nacheinander aufhörend, sich ablösend, mit Unterbrechungen, vgl. μεταπανωλή, die Rast, T 201.

374. Vgl. Z 226. Sonst stehen Objecte wie βέλος, ἔγχος nur bei ἀλεύομαι X 274, 285, T 281, v 305, χ 260 und an den N 184 angeführten Stellen.

375. τοὶ δ' ἐν μέσῳ, im Gegensatz zu den vorhergenannten, die auf den beiden Flügeln kämpften, vgl. 116 u. 682.

376. τείροντο χαλκῷ, von der Plage und Ermattung, die ihnen das fortwährende Handhaben der Speere und Schwerter (denn wegen νηλεί kann nicht an die Vertheidigungswaffen gedacht werden) verursachte, waren sie erschöpft (E 796, Z 255, A 801, Π 43, P 703, Σ 201, κ 78). Sonst wird wohl τείρω auch von den Schmerzen gebraucht, welche durch Wunden verursacht sind (E 352, Θ 81, A 841, N 251, O 61, Π 510), aber die ἀριστοὶ waren nicht verwundet worden.

379. Πατρόκλοιο θανόντος, Participialsatz im Genetiv bei πυν-

θάνομαι, wie 427, T 337 und an den A 257 genannten Stellen.

380. ἐν πρώτῳ ὁμάδῳ, ἐν προμάχοις, vgl. 471.

381. ἐπιόσσομένο, Schol. προορόμενοι καὶ προσδοκῶντες μήτε ἀποθνήσκειν τοὺς ἑταίρους μήτε φεύγειν. Sie beobachteten und überwachten den Tod und die Flucht ihrer eigenen Genossen, d. h. sie sorgten dafür, dass sie nicht im Kampfe fielen (indem sie keinen aus der Reihe treten liessen) noch zurückwichen. Andere bezogen ἑταίρων auf die bei der Leiche des Patroklos kämpfenden Achaier, diese konnten sie aber wegen der Entfernung und wegen des Nebels (368) nicht sehen, und ἐπιόσσομαι kann nicht die Bedeutung von 'vorahnen' haben: auch passt dazu ὧς ἐπετέλλετο Νέστωρ nicht, denn der Auftrag des Nestor konnte nicht sein 'fern zu bleiben', sondern für die Kampfgenossen zu sorgen, vgl. A 303 ff.

382. νόσφιν, von der Stelle, wo Patroklos gefallen war, denn sie standen auf dem äussersten linken Flügel, P 682. ἐμαρνάσθην, eine der wenigen bei Homer augmentierten Dualformen, vgl. Einl. § 8. ὧς ἐπετέλλετο (Imperfect anstatt des Plusquamperfects zu N 429), nemlich acht zu geben auf die Kampfgenossen und für sie Sorge zu tragen.

383 = B 589 u. Π 304.

- τοῖς δὲ πανημερίοις ἔριδος μέγα νεῖκος ὀρώρει
 385 ἀργαλέης· καμάτῳ δὲ καὶ ἰδρῶ νωλεμῆς αἰεὶ
 γούνατά τε κνήμαι τε πόδες θ' ὑπέρθευ ἐκάστω
 χεῖρές τ' ὀφθαλμοὶ τε παλάσσετο μαρναμένοιιν
 ἄμφ' ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
 ὡς δ' ὅτ' ἀνῆρ ταύροιο βοὸς μέγαλοιο βοείην
 390 λαοῖσιν δῶή τανύειν, μεθύουσαν ἀλοιφῇ
 δεξάμενοι δ' ἄρα τοί γε διαστάντες τανύουσι
 κυκλός', ἄφαρ δέ τε ἰκμάς ἔβη, δύνει δέ τ' ἀλοιφή,
 πολλῶν ἐλκόντων, τάννται δέ τε πᾶσα διὰ πρό·
 ὡς οἱ γ' ἔνθα καὶ ἔνθα νέκνυ ὀλίγη ἐνὶ χῶρῃ
 395 ἔλκεον ἀμφοτέροι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμός,
 Τρωσὶν μὲν ἐρύειν προτὶ Ἴλιον, ἀντάρ Ἀχαιοῖς

384. πανημερίοις, zu A 424. ἔριδος νεῖκος, wie νεῖκος πολέμοιο N 271, σ 264, ω 543; νεῖκος φυλόπιδος T 140; vgl. Φ 513 und zu N 271. ὀρώρει, vgl. N 122, O 400.

386. ἐκάστω, vgl. zu O 701.

387. παλάσσετο (ein Zeugma) für παλάσσοντο, das sogenannte Schema Pindaricum, wofür man im Homer kein weiteres Beispiel findet, denn die zu Γ 327 erwähnten Stellen sind anders zu erklären. Dagegen Hesiod Op. 321 τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. 825 ἐκ δέ οἱ ὄμων ἦν ἑκατὸν κεφαλαί. Hymn. V, 279 ξανθαὶ δὲ κόμαι κατενήροθεν ὄμων. Pindar. Olymp. X, 5 μελιγάρονες ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαὶ λόγων τέλλεται. Herodot V, 12; (I, 26; VII, 34). Platon Rep. II, 363 A; V, 463 A. Aischines III, 184. Aisch. Pers. 49. Arist. Lys. 1260. Soph. Trach. 520. Eur. Ion 1146. μαρναμένοιιν (Genetiv oder Dativ?), von beiden kämpfenden Theilen.

388 = Π 165.

389. ταύροιο βοός, wie B 480. βοός βοείην, wie Σ 582, (χ 364); ähnlich αἰπόλος αἰγῶν, βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνῆρ (zu B 474), οἶνον οἰνίζεσθαι, αἰχμᾶς αἰχμάξαι (zu A 598).

390. λαοῖσιν, seinen Leuten (Ge-

sellen). μεθύουσαν, reichlich getränkt (eigentl. berauscht).

392. κυκλόσε, nach allen Seiten. ἰκμάς ἔβη, die Feuchtigkeit geht weg und das Fett dringt hinein. Andere erklären es nach dem Paraphrasten (ἢ ὑγρασία διέρχεται τοῦ στέατος οὐσα ἐλαιώδης), es kommt die Flüssigkeit des Fettes und dieses dringt in die Haut.

393. τάννται διὰ πρό für διατάννται πρό, sie wird nach vorn auseinandergedehnt. Andere schreiben διαπρό und erklären es| mit 'ganz und gar', welche Bedeutung dasselbe nirgends hat.

394. ἔνθα καὶ ἔνθα, εἰς Τρῶας καὶ εἰς Ἀχαιοῦς, vgl. 396. νέκνυ wird immer als Jambus gebraucht, indem entweder ein consonantisch anlautendes Wort darauf folgt, oder ein digammiertes (P 277); wo dieses nicht der Fall ist, gilt die letzte Kürze in Folge der Stellung des Wortes vor Hauptversabschnitten als Länge, wie Δ 492, H 84, P 692, 724, Ψ 110; ebenso νέκνυς Σ 180, X 386. Das gleiche gilt von πληθύς (B 278, O 305) und πληθύν (B 143, Δ 305, P 31, T 197), welche Formen nur als Spondeen vorkommen.

395. Vgl. 234 f. δέ σφισιν, vulgo γάρ σφισιν, vgl. Anhang.

νῆας ἐπι γλαφυράς· περὶ δ' αὐτοῖ μῶλος ὀρώρει
ἄγριος· οὐδέ κ' Ἄρης λαοσσόος οὐδέ κ' Ἀθήνη
τόν γε ἰδοῦσ' ὀνόσαιτ', οὐδ' εἰ μάλα μιν χόλος ἴκοι.

- 400 τοῖον Ζεὺς ἐπὶ Πατρόκλῳ ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων
ἤματι τῷ ἐτάνυσσε κακὸν πόνον. οὐδ' ἄρα πῶ τι
ἤδεε Πάτροκλον τεθνηγότα διὸς Ἀχιλλεύς.
πολλὸν γὰρ ἀπάνευθε νεῶν μάραντο θοάων,
τείχει ὑπο Τρώων· τό μιν οὐ ποτε ἔλπετο θυμῷ
405 τεθνῆμεν, ἀλλὰ ζωὸν ἐνιχρὶμφθέντα πύλῃσιν
ἄψ ἀπονοστήσειν, ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο ἀμμυαν,
ἐκπέρσειν πτολίεθρον ἄνευ ἔθεν, οὐδὲ σὺν αὐτῷ·
πολλάκι γὰρ τί γε μητρὸς ἐπεύθετο νόσφιν ἀκούων,
ἢ οἱ ἀπαγγέλλεσκε Διὸς μεγάλοιο νόημα·
410 δὴ τότε γ' οὐ οἱ ἔειπε κακὸν τόσον, ὅσσον ἐτύχθη,
μήτηρ, ὅτι ῥά οἱ πολὺ φίλιατος ὦλεθ' ἑταῖρος.
οἷ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες
νωλεμὲς ἐγχερίμπτοντο καὶ ἀλλήλους ἐνᾶριζον·
ᾧδε δὲ τις εἶπεσκεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
415 „ᾧ φίλοι, οὐ μὰν ἡμῖν ἐνκλεῆς ἀπονέεσθαι
νῆας ἐπι γλαφυράς, ἀλλ' αὐτοῦ γαῖα μέλαινα
πᾶσι χάνοι· τό κεν ἡμῖν ἄφαρ πολὺ κέρδιον εἴη,
εἰ τοῦτον Τρώεσσι μεθήσομεν ἵπποδάμοισιν

397. περὶ δ' αὐτοῦ μῶλος ὀρώρει, vgl. A 470 ἐπ' αὐτῷ δ' ἔργον ἐτύχθη ἀργαλέον.

398. Vgl. A 539 f. N 127 f. Der Kampf war ein so heftiger, dass selbst Ares und Athene nichts daran auszusetzen hätten.

399. χόλος, selbst in ihrer Erbitterung hätte sie den Kämpfenden die Anerkennung nicht versagt.

401. ἐτάνυσσε, vgl. A 336, N 359, Ξ 389, Π 662.

403. γὰρ vor ἀπάνευθε in der Trithemimeres verlängert. Dafür steht Ξ 30 γὰρ δ' ἀπάνευθε, wo einige Handschriften γὰρ haben, wie umgekehrt hier γὰρ δ'.

404. ὑπο, in der Nähe. τὸ, Paraphr. διὰ τοῦτο. Andere lassen τὸ von ἔλπετο (dachte daran, vermuthete, zu I 40) abhängen und den Infinitiv einleiten, wie E 665, O 600, P 406.

405. ἐνιχρὶμφθέντα, πλησιάζοντα, ἐμπελασθέντα, vgl. 413, E 662, H 272, Ψ 338.

406. τό, ἐκπέρσειν, zu E 665.

408. τό γε, dass er den Fall von Plios nicht erleben werde (A 352, 416) und dass Patroklos noch vor ihm umkommen werde (Σ 9 ff.). ἐπεύθετο hat Plusquamperfectbedeutung, vgl. zu A 498. νόσφιν, neml. ἀπ' ἄλλων, d. h. sie hatte es ihm allein anvertraut.

409. Διὸς νόημα, vgl. Π 37.

411 = 655.

412 = Π 641 u. M 444.

413. Vgl. I 530, Ξ 24. ἐγχερίμπτοντο, drängten sich unablässig um den Leichnam.

414 = B 271 u. A 371.

415. ἡμῖν (417), vgl. Einl. § 7.

416 γαῖα χάνοι, vgl. A 182, Z 282, Θ 150.

ἄστν πότι σφέτερον ἐρύσαι κκὶ κῦδος ἀρέσθαι“.

- 420 ὡς δέ τις αὖ Τρώων μεγαθύμων αὐδήσασκεν
 „ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῖρα παρ' ἀνέρι τῷδε δαμῖναι
 πάντας ὁμῶς, μὴ πῶ τις ἐρωείτω πολέμοιο“.
- ὡς ἄρα τις εἶπεσκε, μένος δ' ὄρσασκεν ἐκάστου.
 ὡς οἱ μὲν μάραντο, σιδήρειος δ' ὄρουμαγδὸς
- 425 χάλκεον οὐρανὸν ἵκε δι' αἰθέρος ἀτρογέτοιο
 ἵπποι δ' Αἰακίδαο μάχης ἀπάνευθεν ἔοντες
 κλαῖον, ἐπεὶ δὴ πρῶτα πυθέσθην ἠνιόχοιο
 ἐν κούρησι πεσόντος ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιο.
- ἦ μὰν Ἀυτομέδων, Διώρεος ἄλκιμος υἱός,
 430 πολλὰ μὲν ἄρ μάστιγι θοῆ ἔπεμαίετο θείνων,
 πολλὰ δὲ μελιχίοισι προσηύδα, πολλὰ δ' ἀρειῆ
 τῷ δ' οὐτ' ἄψ ἐπὶ νῆας ἐπὶ πλατὺν Ἑλλήσποντον
 ἠθέλετ' ἰέναι οὐτ' ἐς πόλεμον μετ' Ἀχαιοῦς,
 ἀλλ' ὡς τε στήλη μένει ἔμπεδον, ἦ τ' ἐπὶ τύμβῳ
- 435 ἀνέρος ἐστήκη τεθνηότος ἧὲ γυναικός,
 ὡς μένον ἀσφαλῆως περικαλλέα δίφρον ἔχοντες,

419 = 287.

421. μοῖρα, ohne ἐστί, zu O 117.

422. ἐρωείτω vgl. N 776, Ξ 101, T 170.

423. ἐκάστου steht in allen Handschriften. Dafür schreibt man fast allgemein mit der editio Romana ἑταίρου, ohne zwingenden Grund.

424—542. Zeus erbarmt sich der trauernden Pferde des Achill und flösst ihnen Muth ein. Hektor versucht, unterstützt von Aineias, Chromios und Aretos, das Gespann des Achill zu erbeuten. Automedon, der inzwischen den Alkimedon als Wagenlenker genommen hatte, erlegt den Aretos, während die beiden Aias die drei anderen zurücktreiben, und beraubt ihn der Waffen.

424. σιδήρειος, Schol. στερεός καὶ πολυίσχυρος, vgl. Ψ 177, τ 211, 494.

425. χάλκεον (vergl. Theognis 870), geht auf die Festigkeit des

Himmelsgewölbes (vgl. E 504, γ 2, ο 329, ρ 565) und ist wörtlich zu nehmen. οὐρανὸν ἵκε δι' αἰθέρος, wie B 458. ἀτρογέτοιο ist bei Homer sonst nur Beiwort des Meeres; wie hier Hymn. V, 67, 457.

426. μάχης ἀπάνευθεν, II 866.

427. ἠνιόχοιο (zu 379), obwohl Patroklos diesmal παραβάτης und Automedon ἠνιόχος war.

428 = Z 453 u. A 242.

430. θοῆ wegen der Wirkung derselben auf die Pferde. ἐπεμαίετο, vgl. E 748.

431. μελιχίοισι προσηύδα, Δ 256, Z 214, ι 474, ν 165. ἀρειῆ (ἀρή), mit Verwünschungen, Flüchen. Schol. ἀπειλή.

432. πλατύν, H 86.

434. ὡς τε στήλη, ein ähnlicher Vergleich ist N 437.

435. ἐστήκη statt des handschriftlichen Indicativs ἐστήκει oder εἰστήκει, vgl. Anhang zu Δ 483.

436. ἔχοντες, haltend, gespannt an.

- οὔδ' ἐνισκίμψαντε καρῆατα· δάκρυα δέ σφι
 θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοισιν
 ἠνιόχοιο πόθῳ· θαλερῆ δὲ μιλίνετο χαιτή
 440 ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν ἀμφοτέρωθεν.
 μυρομένω δ' ἄρα τῷ γε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
 κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὄν μυθήσατο θυμόν·
 „ἄ δειλῷ, τί σφῶι δόμεν Πηλῆϊ ἄνακτι
 θνητῷ, ὑμεῖς δ' ἔστον ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε.
 445 ἦ ἵνα δυστήνοισι μετ' ἀνδράσιν ἄλγε' ἔχητον;
 οὐ μὲν γὰρ τί πού ἐστιν οἰζυρώτερον ἀνδρὸς
 πάντων, ὅσα τε γαῖαν ἐπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.
 ἀλλ' οὐ μὰν ὑμῖν γε καὶ ἄρμασι δαιδαλέοισιν
 Ἐκτωρ Πριαμίδης ἐποχῆσεται· οὐ γὰρ ἕσσω.
 450 ἦ οὐχ ἄλις ὡς καὶ τεύχε' ἔχει καὶ ἐπέυχεται αὐτῶς;
 σφῶν δ' ἐν γούνεσσι βαλῶ μένος ἦδ' ἐνὶ θυμῷ,
 ὄφρα καὶ Ἀυτομέδοντα σαώσεται ἐκ πολέμοιο
 νῆας ἐπι γλαφυράς· ἔτι γὰρ σφισι κῦδος ὀρέξω
 κείνῃσιν, εἰς ὃ κε νῆας ἐνστέλλοις ἀφίκωνται
 455 δύη τ' ἠέλιος καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθη·
 ὡς εἰπὼν ἵπποισιν ἐνέπνευσεν μένος ἦν.
 τῷ δ' ἀπὸ χαιτῶν κούρην οὐδάσδε βαλόντε
 ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα μετὰ Τρωῶας καὶ Ἀχαιοῦς.

437. ἐνισκίμψαντε, Schol. προσ-
 ερείσαντες, πελάσαντες.

439 μιλίνετο, vom Staube, vgl.
 Π 795, 797, Ψ 732 und P 457.

440. ζεύγλης, eine Art Joch-
 kissen oder Kummer, das über dem
 Halse der Pferde lag, damit der-
 selbe von dem Joche nicht ge-
 drückt werde, und somit auch die
 Mähnen bedeckte. Beim Senken
 des Kopfes rutschte dieses herab,
 so dass die Mähnen herausfielen u.
 den Boden berührten, vgl. T 406.

441 = T 340, vgl. Π 431.

442 = 200.

443. δόμεν, vgl. Π 867. Nach
 Ψ 277 hatte sie Poseidon dem Pe-
 leus geschenkt.

444. Vgl. M 323.

445. δυστήνοισι, vom Stand-
 punkte der Götter aus betrachtet.
 So heissen die Menschen, weil sie

Leiden, Krankheiten und dem Tode
 unterworfen sind. Vgl. δειλοὶ βρο-
 τοί X 76, Ω 525, λ 19, μ 341, ο 408;
 οἰζυροί N 569, δ 197.

447 = σ 131. πάντων, unter
 allen Geschöpfen, die auf der Erde
 athmen und sich bewegen.

449. ἐποχῆσεται, vgl. K 330.

450. καὶ, auch noch, d. h. nicht
 blos den Patroklos getödtet hat.
 αὐτῶς, vane, da der Ruhm, den
 Patroklos erlegt zu haben, eigent-
 lich nicht ihm gebührt, vgl. Π
 844 ff.

451. ἐν γούνεσσι, zum Laufen.

453. σφισι, Τρωσί.

454, 455 = A 193, 194.

456. Vgl. Ω 442, K 482, O 262,
 T 159, T 80, 110, Ψ 390.

457. βαλόντε, nachdem sie fal-
 len gelassen, abgeschüttelt hatten.

458 = A 533.

- τοῖσι δ' ἐπ' Ἀντομέδων μάχετ' ἀγνύμενός περ ἑταίρου,
 460 ἵπποις αἰσσω ὧς τ' αἰγυπιδὸς μετὰ χῆνας·
 ῥέα μὲν γὰρ φεύεσκεν ὑπ' ἐκ Τρώων ὀρουμαγδοῦ,
 ῥεῖα δ' ἐπαΐξασκε πολὺν καθ' ὄμιλον ὀπάζων.
 ἀλλ' οὐχ ἦρει φῶτας, ὅτε σεύαιτο διώκειν·
 οὐ γὰρ πως ἦν οἶον ἐόνθ' ἱερῶ ἐνὶ δίφρῳ
 465 ἔγχει ἐφορμᾶσθαι καὶ ἐπίσχειν ὠκέας ἵππους.
 ὄψε δὲ δῆ μιν ἑταῖρος ἀνῆρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν,
 Ἀλκιμέδων, υἱὸς Λαέρκεος Αἰμονίδαο·
 στῆ δ' ὄπιθεν δίφροιο, καὶ Ἀντομέδοντα προσήδα·
 „Ἀντομέδον, τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα βουλὴν
 470 ἐν στήθεσιν ἔθηκε, καὶ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς;
 οἶον πρὸς Τρωῶας μάχεται πρότω ἐν ὀμίλῳ
 μοῦνος· ἀτάρ τοι ἑταῖρος ἀπέκτατο, τεύχεα δ' Ἔκτωρ
 αὐτὸς ἔχων ὤμοισιν ἀγάλλεται Αἰακίδαο“.
 τὸν δ' αὐτ' Ἀντομέδων προσέφη, Λιῶρεος υἱός·
 475 „Ἀλκιμέδον, τίς γάρ τοι Ἀχαιῶν ἄλλος ὁμοῖος
 ἵππων ἀθανάτων ἐχέμεν δμησίην τε μένος τε,
 εἰ μὴ Πάτροκλος, θεόφιν μῆστωρ ἀτάλαντος,
 ζωὸς ἔων; νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κηχάνει.
 ἀλλὰ σὺ μὲν μᾶστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 480 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἀποβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι“.
 ὧς ἔφατ', Ἀλκιμέδων δὲ βοηθῶον ἄρμ' ἐπορούσας

459. τοῖσι (Τρωαί) δ' ἐπ', gegen diese versuchte er zu kämpfen (conativ, wie 471), vgl. zu E 124.

460. αἰσσω: Paraphr. σὺν τοῖς ἵπποις ὀρμῶν.

461. ῥέα, einsilbig wie M 381, N 144, T 101, 263 und am Versanfange πλέων α 83 (πλέονες σ 248) und νέα ι 283.

462. ἐπαΐξασκε, vom Angriff, wie 293 u. o. πολὺν — ὀπάζων = E 334, vgl. zu A 493.

463. ὅτ' ἐ σεύαιτο, wie Ψ 198. διώκειν, vgl. Φ 601 ὃ δ' ἐπέσοντο ποσσὶ διώκειν.

464. ἱερῶ, mächtig, gewaltig, vgl. Π 407.

465. ἐπίσχειν, hinzulenken (gegen die Feinde).

467. Vgl. Π 197.

469. νηκερδέα (ξ 509), ἀκερδῆ, ἀνωφελῆ, ἄφρονα.

470. Vgl. I 377.

471. οἶον, ὅτι τοῖον, vgl. zu Θ 450. πρότω ἐν ὀμίλῳ, vgl. 380.

473. Vgl. 450.

476. ἐχέμεν δμησίην, die Bändigung zu leiten, d. h. sie im Zaume zu halten; μένος ἵππων (Umschreibung) ἔχειν, die muthvollen Rosse zu lenken, also etwa 'die muthigen unsterblichen Rosse zu bändigen'.

477. Vgl. H 366.

478 = 672, X 436. κηχάνει hat hier Perfectbedeutung, wie auch an den beiden Parallelstellen.

479, 480 = E 226, 227.

481. βοηθῶον (N 477): Schol. τὸ ἐν τῇ μάχῃ ταχύ.

- καρπαλίμως μάλιστα καὶ ἠνία λάξετο χερσίν,
 Αὐτομέδων δ' ἀπόρουσε. νόησε δὲ φαίδιμος Ἔκτωρ,
 αὐτίκα δ' Αἰνείαν προσεφώνεεν ἔγγυς ἔοντα·
 485 „Αἰνεΐα, Τρώων βουλευφόρε χαλκοχιτώνων,
 ἵππω τώδ' ἐνόησα ποδώκεος Αἰακίδαο
 εἰς πόλεμον προφανέντε σὺν ἠνιόχοισι κακοῖσι.
 τῷ κεν ἐελποίμην αἰρησέμεν, εἰ σύ γε θυμῷ
 σῶ ἐθέλεις, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐφορμηθέντε γε νῶϊ
 490 τλαῖεν ἐναντίβιον σᾶντες μαχέσασθαι ἄρη“.
 ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησεν ἐὺς πάϊς Ἀγχίσαο.
 τῷ δ' ἰθύς βήτην βοέης εἰλυμένω ἄμους,
 αὔησι στερεῆσι· πολὺς θ' ἐπελήλατο χαλκός.
 τοῖσι δ' ἅμα Χρομῖος τε καὶ Ἄρητος θεοειδῆς
 495 ἦσαν ἀμφοτέροι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμὸς
 αὐτῷ τε κτενέειν ἐλάαν τ' ἐριαύχενας ἵππους·
 νήπιοι, οὐδ' ἄρ' ἔμελλον ἀναιμωτί γε νέεσθαι
 αὐτίς ἀπ' Αὐτομέδοντος. ὃ δ' εὐξάμενος Διὶ πατρὶ
 ἀλκῆς καὶ σθένεος πλῆτο φρένας ἀμφιμελαινας.
 500 αὐτίκα δ' Ἀλκιμέδοντα προσηύδα, πιστὸν ἔταϊρον·
 „Ἀλκίμεδον, μὴ δὴ μοι ἀπόπροθεν ἰσχέμεν ἵππους,
 ἀλλὰ μάλ' ἐμπνεῖοντε μεταφρένω· οὐ γὰρ ἐγὼ γε

482 = Ω 441; vgl. E 365, 840.

485 = E 180.

486. τώδ', hier, zu E 175.

487. προφανέντε, © 378, Ω 332.
 ἠνιόχοισι, von dem eigentlichen
 Wagenlenker und dem παραβάτης,
 zu © 89. κακοῖσι, unkriegertisch.

488. τῷ haben die besten und
 meisten Quellen, andere τῶ. αἰρη-
 σέμεν, ἵππω. θυμῷ σῶ, d. h. ernst-
 lich, bereitwillig, vgl. zu O 212.

489. ἐθέλεις, vergl. Anhang.
 ἐφορμηθέντε hängt ab von
 ἐναντίβιον σᾶντες, das der
 Bedeutung nach gleich ἐναντίβιον
 μίμνοντες ist (N 106, § 270); sonst
 steht σῆναι ἐναντίβιον ohne Ob-
 ject Φ 266, ρ 439.

491 = 246 u. B 819.

492. Vgl. M 330 u. § 497, E 186,
 Π 360.

493. αὔησι, vgl. M 137. Vers-
 schluss wie N 804.

495. Vgl. 395.

496. Vgl. E 236. ἐλάαν, als
 Beute.

497. ἀναιμωτί, 363. νέεσθαι,
 welches Tempus? zu Ξ 505.

498. εὐξάμενος, um den Sieg,
 vgl. Γ 350.

499. Vgl. 573. σθένεος πλῆτο
 φρένας, vgl. X 312 μένος ἐμπλή-
 σατο θυμόν, X 504 θαλέων ἐμπλή-
 σάμενος κῆρ. Ψ 777. ἀμφιμε-
 λαίνας, wie 83; zu A 103.

501. δὴ beim imperativen Infini-
 tiv, wie T 338, α 294, λ 121, ψ 268;
 zu A 514.

502. μάλα (sehr nahe) verstärkt
 die Bedeutung von ἐν (hinein) in
 dem Verbum, vgl. N 708 παρβε-
 βαῶτε μάλ' ἔστασαν ἀλλήλων. P
 359 ἀλλὰ μάλ' ἀμφ' αὐτῷ βεβαίμεν.
 ἐμπνεῖοντε μεταφρένω, vgl.
 N 385.

Ἐκτορα Πριαμίδην μένεος σχήσεσθαι οἴω,
 πρὶν γ' ἐπ' Ἀχιλλῆος καλλίτριχε βήμεναι ἵππω
 505 νῶϊ κατακτείναντα, φοβῆσθαι τε στίχας ἀνδρῶν
 Ἀργείων, ἣ κ' αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισιν ἄλωη".
 ὡς εἰπὼν Αἴαντε καλέσσατο καὶ Μενέλαον·
 „Αἴαντ', Ἀργείων ἡγήτορε, καὶ Μενέλαε,
 ἣ τοι μὲν τὸν νεκρὸν ἐπιτράπεθ' οἷ περ ἄριστοι
 510 ἀμφ' αὐτῷ βεβάμεν καὶ ἀμύνεσθαι στίχας ἀνδρῶν,
 νῶϊν δὲ ζωοῖσιν ἀμύνετε νηλεὲς ἦμαρ·
 τῆδε γὰρ ἔβρισαν πόλεμον κᾶτα δακρυόεντα
 Ἐκτωρ Αἰνεΐας θ', οἱ Τρώων εἰσὶν ἄριστοι.
 ἀλλ' ἣ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται·
 515 ἦσω γὰρ καὶ ἐγὼ, τὰ δὲ κεν Διὶ πάντα μελήσει".
 ἣ ἦα, καὶ ἀμπεπαλὸν προῖει δολιχόσκιον ἔγχος,
 καὶ βάλεν Ἀρήτιο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἰσην·
 ἣ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἶσατο χαλκός,
 νειαιῶν δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστῆρος ἔλασσειν.
 520 ὡς δ' ὅτ' ἂν ὄξυν ἔχων πέλεκυν αἰζήμιος ἀνήρ,
 κόψας ἐξόπιθεν κερῶν βοῶς ἀγραύλοιο,
 ἵνα τάμη διὰ πᾶσαν, ὃ δὲ προθορῶν ἐρίπησιν,
 ὡς ἄρ' ὃ γε προθορῶν πέσειν ὕπιος· ἐν δὲ οἱ ἔγχος
 νηδυίοισι μάλ' ὄξυ κραδαινόμενον λύε γυῖα.

503. μένεος σχήσεσθαι, vgl. zu 181.

505. Vgl. M 172 οὐκ ἐθέλουσι χάσασθαι πρὶν γ' ἢ κατακτάμεν ἢ ἄλωμαι.

506. ἄλωη haben die meisten und besten Handschriften (vgl. ξ 183, ο 300), nur einige ἀλοῖη oder ἀλώη.

508. Vgl. M 354.

509. οἱ περ ἄριστοι vertritt die Stelle eines Dativs, wie T 265, Ψ 749, τ 528, υ 335, vgl. zu T 235. ἄριστοι, nach den drei zu Hilfe gerufenen.

510. Vgl. 359.

511. Vgl. A 588.

512. ἔβρισαν, zu 233, vgl. M 346.

514 = T 435, α 267, 400, π 129.

Der Ausgang des Kampfes liegt in der Hand der Götter. Schiller Glocke 'ihm ruhen noch im Zei-

tenschosse die schwarzen und die heitern Lose?.

515. ἦσω, werfen werde auch ich, ob ich aber treffe (τὰ δὲ), das steht bei Zeus. Aehnlich sagt auch Hektor T 437 καὶ ἐμὸν βέλος ὄξυ πάροισιν.

516, 517 = Γ 355, 356.

518, 519 = E 538, 539.

520. πέλεκυν, vgl. 394, Einl. § 28. αἰζήμιος, wie μ 83; sonst αἰζήσιος (kräftig).

522. ἵνα, Schol. τὸ νεκρὸν. Vgl. γ 449 πέλεκυς δ' ἀπέκρουε τένοντας ἀχενίους, λύσειν δὲ βοῶς μένος προθορῶν, mit einem Sprung nach vorwärts.

524. νηδυίοισι, σπλάγγνοις, ἐν-τέροις. κραδαινόμενον (N 504, Π 614) der scharf geschwungene Speer, der in die Eingeweide gedrungen war.

- 525 Ἐκτωρ δ' Ἄντομέδοντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ·
 ἄλλ' ὃ μὲν ἄντα ἰδῶν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος·
 πρόσσω γὰρ κατέκνυψε, τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν
 οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐράχος πελεμίσθη
 ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.
 530 καὶ νύ κε δὴ ξιφῆεσσ' ἀντοσχεδὸν ὄρηθητήην,
 εἰ μὴ σφω' Αἴαντε διέκριναν μεμαῶτε,
 οἳ ῥ' ἦλθον καθ' ὄμιλον ἑταίρου κικλήσκοντος.
 τοὺς ὑποταρβήσαντες ἐχώρησαν πάλιν αὐτίς
 Ἐκτωρ Αἰνείας τ' ἠδὲ Χρομῖος θεοειδής,
 535 Ἄρητον δὲ κατ' αὐθι λίπον δεδαγμένον ἦτορ
 κείμενον· Ἄντομέδων δέ, θοῶ ἀτάλαντος Ἄρηι,
 τεύχεά τ' ἐξενάριξε καὶ εὐχόμενος ἔπος ἠΐδα·
 „ἦ δὴ μὰν ὄλγρον γε Μενoitιάδαο θανόντος
 κῆρ ἄχεος μεθέηκα χερσίονά περ καταπέφυον“.
 540 ὣς εἰπὼν ἐς δίφρον ἑλὼν ἔναρα βροτόεντα
 θῆκ', ἂν δ' αὐτὸς ἔβαινε πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν
 αἱματόεις, ὥς τις τε λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδῶς.
 ἄψ δ' ἐπὶ Πατρόκλω τέτατο κρατερῇ ὑσμίνῃ
 ἀργαλέῃ πολύδακρος, ἔργειρε δὲ νεῖκος Ἀθήνη

525 = 304.

526—529 = Π 610—613.

530 = H 273. Hier haben die besten Handschriften ὄρηθητήην, aber es ist ὄρηθητήην zu schreiben wie E 12.

531. διέκριναν, B 387, H 292. μεμαῶτε, Nominativ oder Accusativ?

533. ὑποταρβήσαντες. wie sonst ὑποτρέω H 217, O 636, P 275, 587.

534. τ' ἠδὲ, das sonst regelmässige τε ἰδὲ (Anhang zu A 147) hat hier keine einzige Handschrift.

535. κατ' gehört zu λίπον, vgl. zu K 273.

536. δεδαγμένον κείμενον, den durchbohrt daliegenden, vgl. Σ 236, T 203, 211, 319, X 72.

537 = N 619.

538. Μενoitιάδαο θανόντος, um den Tod des Patroklos, von ἄχεος abhängig, vgl. zu M 392.

539. ἄχεος μεθέηκα, habe von

der Betrübniß erleichtert. Andere fassen κῆρ als Beziehungsaccusativ und erklären 'ich habe im Herzen von dem Kummer nachgelassen'. χερσίονα, als Patroklos.

540. ἔναρα gehört zu ἑλὼν und θῆκε für εἶλεν ἔναρα καὶ ἔθηκε.

542. τίς τε, zu Θ 338.

543—581. Von neuem beginnt der Kampf um Patroklos. Athene feuert den Menelaos zum Kampfe an und dieser tödtet den Podes.

543. ἄψ, nachdem die beiden Aias, Menelaos, Hektor und Aineias wieder zu der Leiche zurückgekehrt waren. ἐπὶ Πατρόκλω, vgl. 400, A 470.

544. ἔργειρε, fachte an, nur hier mit νεῖκος verbunden; sonst ὄξυν ἄρηα B 440, Θ 531, Σ 304; φύλοπιν E 496, Z 105, A 213; μάχην N 778, P 261; πόλεμον T 31; πόνον E 517.

- 545 [οὐρανόθεν καταβᾶσα· προῆκε γὰρ εὐρύοπα Ζεὺς
ὀρνύμεναι Δαναούς· δὴ γὰρ νόος ἐτράπετ' αὐτοῦ].
ἤντε πορφυρέην ἱῶν θνητοῖσι τανύσση
Ζεὺς ἐξ οὐρανόθεν, τέρας ἔμμεναι ἢ πολέμοιο
ἢ καὶ χειμῶνος δυσθαλπέος, ὅς ῥά τε ἔργων
550 ἀνθρώπους ἀνέπαυσεν ἐπὶ χθονί, μῆλα δὲ κήδει,
ὡς ἢ πορφυρέη νεφέλη πυκνάσασα ἔαυτὴν
δύσειτ' Ἀχαιῶν ἔθνος, ἔγειρε δὲ φῶτα ἕκαστον.
πρῶτον δ' Ἀτρεὺς νῖδον ἐποτρύνουσα προσηύδα
Ἰφθιμον Μενέλαον, ὃ γὰρ ῥά οἱ ἐγγύθεν ἦεν,
555 εἰσαμένη Φοῖνικι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνή·
„σοὶ μὲν δὴ Μενέλαε κατηφείη καὶ ὄνειδος
ἔσσεται, εἰ κ' Ἀχιλλῆος ἀγανοῦ πιστὸν ἑταῖρον
τείχει ὑπο Τρώων ταχέες κύνες ἑλκήσωσιν.
ἀλλ' ἔχεο κρατερῶς, ὄτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα“.
560 τὴν δ' αὖτε προσέειπε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος·
„Φοῖνιξ, ἅττα γεραῖε παλαιγενές, εἰ γὰρ Ἀθήνη
δοίη κάρτος ἐμοί, βελέων δ' ἀπερῦκοι ἐρωήν·
τῷ κεν ἐγὼ γ' ἐθέλοισι παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν

545. Vgl. A 195.

546. δὴ = ἦδη. Der Sinn des Zeus ändert sich nicht, denn er hat ja bereits beschlossen, dass die Troer diesen ganzen Tag über siegreich sein sollen, ohne jedoch zu gestatten, dass die Leiche des Patroklos in ihre Hände falle (P 272), und führt diesen Beschluss auch aus: ein νόος ἐτράπετο könnte also nur eine Abänderung dieses schon früher gefassten Beschlusses bedeuten, im Gegensatz zu P 596, wo Zeus denselben zur Ausführung bringt. Zenodot verwarf diesen und den vorhergehenden Vers mit Recht, auch aus dem Grunde, weil Zeus auf dem Ida sitzt und nicht die Athene οὐρανόθεν herabsenden kann, vgl. O 255 ἐξ Ἰδης προέηκε, P 594, Σ 356—368.

547. πορφυρέην, von dem Scholiasten mit ποιίλην, von anderen mit 'glänzend' erklärt, kann wegen des Vergleiches mit πορφυρέη νεφέλη nicht anders gedeutet werden als 'dunkel'.

548. τέρας πολέμοιο, vgl. Δ 76, A 4.

549. χειμῶνος, der Regenzeit. δυσθαλπέος, kühl, frostig, Paraphr. ψυχροῦ. ἔργων, von der Feldarbeit.

550. κήδει, afflicta. Die Heerden können jetzt nicht mehr im Freien bleiben und müssen in die Ställe getrieben werden.

551. πυκνάσασα, vgl. E 289, χ 488.

553. Vgl. 219.

555 = N 45.

556. Vgl. II 498. δὴ (ja, doch) beim Indic. Futuri wie T 210, 307, Φ 60, 92, κ 286, λ 348.

558. ἐλκήσωσιν (vulgo ἐλκήσουσιν, vgl. O 215 Anhang) wie X 336: sonst ἐρώω.

559 = II 501.

561. Vgl. I 607. παλαιγενές, I 386, χ 395.

562. δοίη κάρτος, vgl. I 254, N 743, II 524, T 121. βελέων — ἐρωήν = Δ 542.

- Πατρόκλω· μάλα γάρ με θανάων ἔσεμάσσατο θυμόν·
 565 ἄλλ' Ἔκτωρ πυρός αἰνὸν ἔχει μένος, οὐδ' ἀπολήγει
 χαλκῷ δηϊόων· τῷ γὰρ Ζεὺς κῦδος ὀπάξει·
 ὡς φάτο, γήθησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 ὅτι ρά οἱ πάμπρωτα θεῶν ἠρήσατο πάντων.
 ἐν δὲ βίην ὤμοισι καὶ ἐν γούνεσσι ἐθηκε,
 570 καὶ οἱ μνίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσι ἐνήκεν,
 ἧ τε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο
 ἰσχανάα δακέειν, λαρόν τε οἱ αἶμ' ἀνθρώπου·
 τοίου μιν θάρσους πλησε φρένας ἀφιμελαίνας.
 βῆ δ' ἐπὶ Πατρόκλω, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 575 ἔσκε δ' ἐνὶ Τρώεσσι Ποδῆς, υἱὸς Ἡετίωνος,
 ἀφνειὸς τ' ἀγαθὸς τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἔκτωρ
 δήμου, ἐπεὶ οἱ ἐταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιναστῆς·
 τὸν ρά κατὰ ζωστήρα βάλε ξανθὸς Μενέλαος
 αἶξαντα φόβονδε, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε·
 580 δούπησεν δὲ πεσών. ἀτὰρ Ἀτρείδης Μενέλαος
 νεκρὸν ὑπ' ἐκ Τρώων ἔρυσεν μετὰ ἔθνος ἐταίρων.
 Ἔκτορα δ' ἐγγύθεν ἰστάμενος ὄτρυνεν Ἀπόλλων,

564. με ἔσεμάσσατο θυμόν, hat mir das Herz ergriffen (T 425). Die beiden Accusative stehen hier wie bei λαμβάνα Ξ 475, αἰρέω Π 805, τ 471, ἰκάνω und ἴκω A 362, B 171, Σ 87, Ψ 46.

565. πυρός, wegen seiner Unwiderstehlichkeit, vgl. A 596, N 39, 53, 330, 673, 688, O 605, P 88, 366, Σ 1, 154, T 371, 423.

566. Vgl. A 153, Θ 141.

567 = Z 212 u. A 206.

568. οἱ, αὐτῇ, nicht ἐαυτῇ, in welchem Falle οἱ betont werden müsste.

569. ὤμοισι, worauf die Waffen getragen wurden, vgl. Π 106.

570. μνίης, der Vergleich ist von der Beharrlichkeit der Fliege hergenommen, die, so oft man sie auch verscheucht, immer wiederkommt.

571. μάλα περ gehört zu καὶ ἐργομένη 'wenn auch noch so sehr abgehalten (verscheucht)', wie Z 85 καὶ μάλα τειρόμενοί περ. ε 485 εἰ καὶ μάλα περ χάλειπαινοι. A 217

καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον. Vgl. N 317, λ 350, ν 280.

572. ἰσχανάα, begierig ist, Ψ 300, θ 288. λαρόν, Paraphr. γλυκύ, vgl. T 316, β 350.

573. θάρσους, vgl. Einl. § 2.

574. ἐπὶ mit dem Dativ hier nicht zur Bezeichnung einer feindseligen Absicht; ebenso P 706, A 251, 273.

575. ἔσκε δ', sonst ἔσκε oder ἦν δέ τις, zu E 9. υἱός (wie 590) vgl. Einl. § 21. Podes kann kein Bruder der Andromache gewesen sein, da Achill dieselben alle getödtet hatte, Z 421 ff.

576. Vgl. N 664.

577. δήμου (vgl. B 198, A 328, M 213, 447), da er kein Anführer war. εἰλαπιναστῆς, Scholiast σύσσιτος, Paraphr. ὀμοτράπεζος.

578 = E 615.

582—625. Hektor, von Apollon ermuthigt, dringt von neuem vor. Die von Zeus

Φαίνοπι Ἀσιάδῃ ἐναλίγκιος, ὅς οἱ ἀπάντων
 ξείνων φίλτατος ἔσκεν, Ἀβυδόθι οἰκία ναίων
 585 [τῷ μιν εἰσιάμενος προσέφη ἐκάεργος Ἀπόλλων]
 „Ἐκτορ, τίς κέ σ' ἐτ' ἄλλος Ἀχαιῶν ταρβήσειεν;
 οἶον δὴ Μενέλαον ὑπέτρεσας, ὃς τὸ πάρος περ
 μαλθακὸς αἰχμητῆς· νῦν δ' οἴχεται οἶος αἰείρας
 νεκρὸν ὑπ' ἐκ Τρώων, σὸν δ' ἔκτανε πιστὸν ἑταῖρον,
 590 ἔσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι, Ποδῆν, υἱὸν Ἡετίωνος“.
 ὣς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλῃ ἐκάλυψε μέλαινα,
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰθιοπι χαλκῷ.
 καὶ τότε ἄρα Κρονίδης ἔλετ' αἰγίδα θυσσαυόεσσαν
 μαρμαρέην, Ἴδην δὲ κατὰ νεφέεσσι κάλυψεν,
 595 ἀστράφας δὲ μάλα μεγάλ' ἔκτυπε, τὴν δ' ἐτίναξε·
 νίκην δὲ Τρώεσσι δίδου, ἐφόβησε δ' Ἀχαιοὺς·
 πρῶτος Πηνέλεως Βοιωτίας ἦρχε φόβοιο.
 βλήτο γὰρ ὦμον δουρὶ πρόσω τετραμμένος αἰεῖ,
 ἄκρον ἐπιλίγδην· γράψεν δέ οἱ ὀστέον ἄχρισ
 600 αἰχμῇ Πουλυδάμαντος· ὃ γὰρ ῥ' ἔβαλε σχεδὸν ἑλθῶν.
 Ἀήτιον αὖθ' Ἐκτωρ σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
 υἱὸν Ἀλεκτρονόου μεγαθύμου, παῦσε δὲ χάρμη·
 τρέσσε δὲ παπτήνας, ἐπεὶ οὐκέτι ἔλλετο θυμῷ

mit dem Blitze geschreckten Achaier ergreifen die Flucht.

583. Φαίνοπι, vgl. 312, E 152. Ἀσιάδῃ, der Sohn eines Asios ist auch Adamas M 140, und Asios heisst auch ein Bruder der Hekabe II 717.

585 = 326. Dieser Vers fehlt hier in wenigen, aber guten Quellen.

587. οἶον δὴ, zu N 633. ὑπέτρεσας, vgl. 533.

588. μαλθακός, Gegensatz ist κρατερός αἰχμητής, Γ 179, Δ 87. οἶος, ohne Unterstützung des Aias, in dessen Nähe er während der ganzen Zeit gekämpft hatte.

590 = Δ 458 u. P 575.

591 = Σ 22, ω 315. ἄχεος νεφέλῃ, vgl. II 350 θανάτου μέλαν νέφος. ἐκάλυψε, zu Θ 124.

592 = 3.

593 = ω 539 u. E 738.

594. Das Ergreifen der Aigis

bringt das Gewitter nicht hervor, sondern dient nur dazu, den Achaiern Schrecken einzujagen, vgl. O 320 ff.

595. τὴν, Ἴδην, vgl. T 59.

596. ἐφόβησε, in fugam vertit.

597. Πηνέλεως, vgl. B 494.

598. ὦμον, Theilobject, welches bei der Verwandlung des Verbuns in's Passiv in demselben Casus stehen bleibt, zu Δ 519.

599. ἐπιλίγδην, darüber hinstreifend, vgl. χ 278 Τηλέμαχον βάλε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ λίγδην, ἄκρον δὲ εἰνὸν δηλήσατο χαλκός. γράψεν, ritzte, zu Δ 139. ὀστέον ἄχρισ, zu II 324.

601. Vgl. zu E 458. Ἀήτιον, B 494.

603. Vgl. A 546 u. P 404. οὐκέτι ἔλλετο μαχήσεσθαι, er besorgte dass er nicht mehr werde kämpfen können.

- ἔγχος ἔχων ἐν χειρὶ μαχήσεσθαι Τρώεσσιν.
 605 Ἔκτορα δ' Ἰδομενεὺς μετὰ Λήϊτον ὀρηθηέντα
 βεβλήκει θώρηκα κατὰ στήθος παρὰ μαζόν·
 ἐν καυλῷ δ' ἔαγγ' δολιχὸν δόρυ, τοὶ δ' ἐβόησαν
 Τρῶες. ὃ δ' Ἰδομενῆος ἀκόντισε Δευκαλιίδαο
 δίφρω ἐφεσταότος· τοῦ μὲν ῥ' ἀπὸ τυτθὸν ἄμαρτεν·
 610 αὐτὰρ ἔ Μηριόναο ὀπάονά θ' ἠνιοχόν τε,
 Κοίρανον, ὅς ῥ' ἐκ Λύκτου ἐνκτιμένης ἔπει' αὐτῷ·
 πεξὸς γὰρ τὰ πρῶτα λιπὼν νέας ἀμφιελίσσας
 ἦλυθε, καὶ κε Τρωσὶ μέγα κράτος ἐγγυάλιξεν,
 εἰ μὴ Κοίρανος ὄκα ποδώκεας ἦλασεν ἵππους·
 615 καὶ τῷ μὲν φάος ἦλθεν, ἄμυνε δὲ νηλεὲς ἦμαρ,
 αὐτὸς δ' ὄλεσε θυμὸν ἵφ' Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο —
 τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὐάτος, ἐκ δ' ἄρ' ὀδόντας
 ὤσε δόρυ πρυμνόν, διὰ δὲ γλῶσσαν τάμε μέσσην.
 ἦριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἠνία χεῦεν ἔραζε.
 620 καὶ τὰ γε Μηριόνης ἔλαβεν χεῖρεσσι φίλησι
 κύψας ἐκ πεδίοιο, καὶ Ἰδομενῆα προσηύδα·
 „μάστιγε νῦν, εἰως κε θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκηαι·
 γυγνώσκεις δὲ καὶ αὐτὸς ὅ τ' οὐκέτι κάρτος Ἀχαιῶν.“

605. Hektor machte auf den verwundeten Leitos einen zweiten Angriff.

606. θώρηκα bezeichnet das getroffene Object, κατὰ στήθος die Stelle, wo der Panzer getroffen wurde. Bei wirklichen Verwundungen steht βάλε στήθος παρὰ μαζόν, *A* 480, *O* 121, 313, *O* 577.

607 = *N* 162.

609. δίφρω ἐφεσταότος: Idomeneus war eben auf den Wagen gestiegen, um zu fliehen, da er ohne Speer nicht kämpfen konnte und die Flucht zu Fuss für ihn gefährlich geworden wäre, vgl. *N* 515. ἀπὸ gehört zu ἄμαρτεν.

610. Μηριόναο, Idomeneus selbst hatte keinen eigenen Wagen, sowie auch Odysseus, vgl. 612.

11. Λύκτου, vgl. *B* 647. αὐτῷ, Μηριόνη.

612. πεξὸς ἦλυθε, Subject ist Ἰδομενεὺς. τὰ πρῶτα, von allem Anfang an, d. h. am Morgen dieses Tages zog er von den Schiffen zu

Fuss in die Schlacht. Die Verse 612—616 sind perenthetisch und im Vers 617 folgt erst das Prädicat zu 610, wobei das Object durch τὸν wiederum aufgenommen wird.

613. κράτος ἐγγυάλιξεν (*A* 753), wenn ihn Hektor getödtet hätte, vgl. *O* 644.

614. ὄκα ἦλασεν, wodurch der Wurf sein Ziel verfehlte und den Wagenlenker traf.

615. φάος (*Z* 6, *O* 741, *II* 45), concret, vgl. zu 38.

617 = *N* 671, *II* 606. Vgl. *II* 348.

618. πρυμνόν, für ἄρον, da 'vorn' und 'hinten' relative Begriffe sind.

619. κατὰ — χεῦεν, liess herabfallen, wie *E* 734.

620. Meriones kämpfte in der Nähe zu Fuss. φίλησι, häufiges Attribut bei Körpertheilen, vgl. zu *Γ* 138.

621. ἐκ πεδίοιο, gehört zu ἔλαβεν, hob auf.

622. μάστιγε, vgl. *T* 171.

623. καὶ αὐτὸς, auch ohne dass

- ὡς ἔφατ', Ἴδομενεὺς δ' ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
 625 νῆας ἐπι γλαφυράς· δὴ γὰρ δέος ἔμπεσε θυμῷ.
 οὐδ' ἔλαθ' Αἴαντα μεγαλήτορα καὶ Μενέλαον
 Ζεὺς, ὅτε δὴ Τρώεσσι δίδου ἑτεροαλκία νίκην.
 τοῖσι δὲ μύθων ἤρχε μέγας Τελαμώνιος Αἴας·
 „ὦ πόποι, ἦδη μὲν κε, καὶ ἴς μάλα νήπιός ἐστι,
 630 γνοίη ὅτι Τρώεσσι πατήρ Ζεὺς αὐτὸς ἀρήγει.
 τῶν μὲν γὰρ πάντων βέλε' ἄπτεται, ὅς τις ἀφήη,
 ἢ κακὸς ἢ ἀγαθός· Ζεὺς δ' ἔμπης πάντ' ἰθύνει·
 ἡμῖν δ' αὐτὸς πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε.
 ἀλλ' ἄγρετ' αὐτοὶ περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
 635 ἡμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἡδὲ καὶ αὐτοὶ
 χάσμα φίλοις ἐτάροισι γενώμεθα νοστήσαντες,
 οἳ που δεῦρ' ὀρόωντες ἀκηχέδατ' οὐδ' ἔτι φασὶν
 Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι.
 640 εἶη δ' ὅς τις ἐταῖρος ἀπαγγέλλειε τάχιστα
 Πηλεΐδῃ, ἐπεὶ οὐ μιν οἴομαι οὐδὲ πεπύσθαι

ich dich darauf aufmerksam mache, vgl. zu N 46. ὄ τ', zu A 244.

624, 625 = A 280, 281.

626—699. Aias sendet den Menelaos ab, um den Antilochos aufzusuchen, damit dieser den Achill von dem Tode des Patroklos benachrichtige.

627. Ζεὺς, anticipiertes Subject des Nebensatzes. Es war ihnen nicht verborgen geblieben von Zeus, als er verlieh.

628. τοῖσι, obwohl nur einer zu dem andern spricht, ebenso Φ 287, ε 202, η 47, ν 374, ρ 184, τ 103, 508.

629. ἦ δὴ, nunmehr, jetzt. Dafür hat eine Handschrift ἦ δὴ, eine hier sehr passende Schreibweise, vgl. B 337.

630. αὐτός, zu Ξ 379.

631. ἄπτεται, treffen, zu Θ 67. ἀφήη (vgl. Einl. § 14) ist die richtige Schreibweise, wofür die Handschriften ἀφείη ἀφίει ἀφήει ἐφείη ἐφίει ἐφίη haben. So findet man auch in den meisten oder allen Handschriften an Stelle der richti-

gen Coniunctivformen (auf ἦη und ἦης) δαμείης Γ 436; δαμείη X 246; θείης Z 432, Π 96; σαπείη T 27; φανείη T 64, X 73, Ω 417. Der bloße Coniunctiv bei ὅς τις steht auch A 230, 543, 554, N 234, O 491, 492, T 265, 363, Φ 103, 347, X 73.

632. ἔμπης, durchaus, d. h. alle ohne Ausnahme. Schol. ὁμοίως.

633. αὐτὸς, ebenso, gleichfalls, nicht 'umsonst', was schon in ἐτώσια liegt.

634. Vgl. 712. αὐτοὶ περ, zu 239.

635 = 713.

636. χάσμα γενώμεθα, vgl. Z 82, K 193.

637. ἀκηχέδαται, Einl. § 13. Ausserdem kommt noch die Participialform ἀκηχεμένη (E 364, Σ 29) vor, sonst nur die Formen von ἀνάχημαι.

639 = I 235. σχήσεσθαι, neml. ἡμᾶς.

640. εἶη ὅς τις, möchte sich einer finden, der, vgl. Ξ 107. ἐταῖρος, aus dem Hauptsatz in den Relativsatz gezogen.

641. οὐδέ, auch nur, nach vor-

- λυγρῆς ἀγγελίης, ὅτι οἱ φίλος ὤλεθ' ἑταῖρος.
 ἀλλ' οὐ πη δύναμαι ἰδέειν τοιοῦτον Ἀχαιῶν·
 ἤερι γὰρ κατέχονται ὁμῶς αὐτοί τε καὶ ἵπποι.
 645 Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος νῆας Ἀχαιῶν,
 ποιήσον δ' αἶθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
 ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον, ἐπεὶ νύ τοι εὐάδεν οὕτως.“
 ὣς φάτο, τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δάκρυ χέοντα·
 αὐτίκα δ' ἠέρα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὀμίχλην,
 650 ἠέλιος δ' ἐπέλαμψε, μάχη δ' ἐπὶ πᾶσα φαάνθη·
 καὶ τότε ἄρ' Αἴας εἶπε βοῆν ἀγαθὸν Μενέλαον·
 „σκέπτεο νῦν Μενέλαε διοτρεφές, αἶ κεν ἰδηαί
 ζῶν ἐτ' Ἀντίλοχον, μεγαθύμου Νέστορος υἱόν,
 ὄτρυνον δ' Ἀχιλλῆι δαίφροσι θᾶσσον ἰόντα
 655 εἰπεῖν, ὅτι ῥά οἱ πολὺν φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.“
 ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος,
 βῆ δ' ἰέναι ὣς τίς τε λέων ἀπὸ μεσσαῦλοιο,
 ὅς τ' ἐπεὶ ἄρ' κε κάμησι κύνες τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
 οἳ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πίναρ ἐλέσθαι
 660 πάννυχοι ἐργήσοντες· ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων
 ἰθύει, ἀλλ' οὐ τι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
 ἀντίον αἰσσοῦσι θρασείων ἀπὸ χειρῶν,

hergehender Negation (gar nicht einmal), wie *M* 73, ε 212, ϑ 280, vgl. zu *B* 703, *A* 512.

642. Vgl. 686 u. 411.

643. τοιοῦτον, einen der dazu geeignet wäre.

644. Vgl. 368.

645. ἀλλά, doch wenigstens. Vgl. Soph. El. 410 ὁ θεοὶ πατρῶοι συγγένεσθ' ἔ' ἀλλὰ νῦν. 415 λέγ' ἀλλὰ τοῦτο. Trach. 201 ἔδωκας ἡμῖν ἀλλὰ σὺν χρόνῳ χαράν. Ant. 552, 779. Oed. Col. 241. El. 1013. Phil. 1041. Trach. 320. Eur. Hek. 391. Med. 912. Herakl. 565. ῥῦσαι ὑπ', vgl. 224.

646. αἶθρην, Helle, ζ 44.

647. καί, immerhin, meiner wegen (wenn es so sein muss). Vgl. *E* 685 ἐπειτὰ με καὶ λίποι αἰών. *Φ* 274 ἐπειτὰ δὲ καὶ τι πάθοιμι. *η* 224 ἰδόντα με καὶ λίποι αἰών κῆσιν ἐμῆν δμῶς τε. εὐάδεν, vgl. *Ξ* 340.

648 = *Θ* 245.

649. ἠέρα σκέδασεν, wie *v* 352.

650. ἐπέλαμψε, brach hervor, ebenso φαάνθη kam zum Vorschein, wurde sichtbar. ἐπὶ, dabei, gehört zu φαάνθη.

651 = 237.

653 = *M* 203 u. *E* 565.

654. θᾶσσον, so schnell als möglich, gehört zu ἰόντα = θᾶσσον ἰέναι καὶ εἰπεῖν.

655 = 411.

657. τίς τε, zu *Θ* 338. Der Vergleichungspunkt liegt in dem Unmuth, mit welchem Menelaos den Leichnam verlässt, wie der Löwe den Viehstall; doch ist das Gleichnis an der anderen Stelle passender.

658. Zu dem begonnenen Relativsatze fehlt das Prädicat. κάμησι ἐρεθίζων (zu *A* 168), von den vergeblichen Angriffsversuchen.

659—664 = *A* 550—555.

- καίόμεναί τε δεταί, τὰς τε τροεὶ ἐσσύμενός περ·
 ἦ ᾧθεν δ' ἀπὸ νόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ·
 665 ὣς ἀπὸ Πατρόκλοιο βοήν ἀγαθὸς Μενέλαος
 ἦτε πόλλ' ἀέκων· περὶ γὰρ δῖε, μὴ μιν Ἀχαιοὶ
 ἀργαλέου πρὸ φόβοιο ἔλωρ δηίοισι λίποιεν.
 πολλὰ δὲ Μηριόνη τε καὶ Αἰάντεσ' ἐπέτελλεν·
 „Αἴαντ', Ἀργείων ἠγήτορε, Μερῖόνη τε,
 670 νῦν τις ἐνηείης Πατροκλῆος δειλοῖο
 μνησάσθω· πᾶσιν γὰρ ἐπίστατο μείλιχος εἶναι
 ζωὸς ἑὸν· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κηχάνει.“
 ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη ξανθὸς Μενέλαος,
 πάντοσε παπταίνων ὡς τ' αἰετός, ὃν ῥά τέ φασι
 675 ὀξύτατον δέρεκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν,
 ὃν τε καὶ ὑψοθ' ἐόντα πόδας ταχύς οὐκ ἔλαθε πτώξ
 θάμνω ὑπ' ἀμφικόμῳ κατακείμενος, ἀλλὰ τ' ἐπ' αὐτῷ
 ἔσσυτο, καὶ τέ μιν ὄκα λαβῶν ἐξείλετο θυμόν.
 ὡς τότε σοὶ Μενέλαε διοτρεφὲς ὅσσε φαιινῶ
 680 πάντοσε δινεῖσθην πολέων κατὰ ἔθνος ἐταίρων,
 εἴ που Νέστορος υἱὸν ἔτι ζῶοντα ἴδοιτο.
 τὸν δὲ μάλ' αἰψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης
 θαρσύνουθ' ἐτάρους καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι.
 ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·
 685 „Ἀντίλοχ', εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφὲς, ὄφρα πύθῃαι
 λυγρῆς ἀγγελίης, ἢ μὴ ὄφελλε γενέσθαι.

666. Vgl. A 557.

667. πρὸ φόβοιο, Schol. ἀντι τοῦ ὑπὸ φόβον, durch die Flucht dazu veranlasst. Vgl. Ω 734 ἐνθα κεν ἔργα αἰεκέα ἐργάζοιο ἀθλέων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχον. Häufiger findet sich dieser Gebrauch bei Späteren.

670. ἐνηείης, Schol. προσηείας, Paraphr. προτότητος, vgl. 204. Das Substantiv ist gebildet wie ἐνκλείη, ἀεικείη, ἀληθείη.

671. ἐπίστατο, zu N 223.

672 = 478.

674. Vgl. N 649.

675. ὀξύτατον, vgl. Ξ 345, Ψ 477.

676. πτώξ (v. πτώσσω), ursprünglich Beiwort, von der Furchtsam-

keit des Hasen hergenommen, vgl. X 310 πτώνα λαγῶν.

677. ἀμφικόμῳ, dicht belaubt. ψ 195 gebraucht der Dichter κόμη von dem Laube des Oelbaumes, wie auch die Lateinischen Dichter coma.

679. σοὶ Μενέλαε, Apostrophe, zu A 127.

681. ἴδοιτο, Schol. τὰ ὅσσε, andere ἴδοιο, vgl. Anhang. Ueber den Singular des Prädicats bei einem Neutrum im Dual vgl. zu M 466. Uebrigens könnte auch Μενέλαος Subject sein, vgl. Π 586, 697, P 705.

682, 683 = 116, 117.

685. δεῦρο, zu Γ 130.

686 = Σ 19. μὴ ὄφελλε γενέσθαι, da der Tod des Patroklos den Anlass dazu gegeben hat.

- ἤδη μὲν σε καὶ αὐτὸν ὀλομαι εἰσορόοντα
 γινώσκειν ὅτι πῆμα θεὸς Δαναοῖσι κλύνδει,
 νίκη δὲ Τρώων· πέφαται δ' ὄριστος Ἀχαιῶν,
 690 Πάτροκλος, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι τέτυκται.
 ἀλλὰ σύ γ' αἰψ' Ἀχιλῆι, θεῶν ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 εἰπεῖν, αἶ κε τάχιστα νέκυν ἐπὶ νῆα σαώσῃ
 γυμνόν· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἔκτωρ.⁶⁸⁷
 ὡς ἔφατ', Ἀντίλοχος δὲ κατέστυγε μῦθον ἀκούσας.
 695 δὴν δέ μιν ἀμφασίῃ ἐπέων λάβε, τὸ δέ οἱ ὄσσε
 δακρυόφι πλησθευ, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
 ἀλλ' οὐδ' ὧς Μενελάου ἐφημοσύνης ἀμέλησε,
 βῆ δὲ θείειν, τὰ δὲ τεύχε' ἀμύμονι δῶκεν ἑταίρω,
 Λαοδόκῳ, ᾧ οἱ σχεδὸν ἔστρεφε μῶνυχας ἵππους.
 700 τὸν μὲν δάκρυ χέοντα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο,
 Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆι κακὸν ἔπος ἀγγελέοντα.
 οὐδ' ἄρα σοὶ Μενέλαε διοτρεφὲς ἤθελε θυμὸς
 τειρομένοις ἐτάροισιν ἀμυνέμεν, ἔνθεν ἀπῆλθεν
 Ἀντίλοχος, μεγάλη δὲ ποθὴ Πυλίοισιν ἐτύχθη·
 705 ἀλλ' ὃ γε τοῖσιν μὲν Θρασυμήδεα δῖον ἀνῆκεν,
 αὐτὸς δ' αὐτ' ἐπὶ Πυτρόκλῳ ἦρωι βεβήκει,
 στῆ δὲ παρ' Αἰάντεσσι θεῶν, εἶδαρ δὲ προσηύδα·

687. εἰσορόοντα, Antilochos musste bemerkt haben, dass die Achaier fliehen.

688. κλύνδει, vgl. 99.

689. πέφαται, vgl. 164.

690. ποθὴ, concret, zu A 471.

692. νέκυν ἐπὶ, wie H 84, vgl. zu P 394.

693 = 122, Σ 21.

694. κατέστυγε, entsetzte sich, vgl. κ 113.

695, 696 = δ 704, 705. ἀμφασίῃ, Sprachlosigkeit, mit ἐπέων verbunden, wie αἰπόλος αἰγῶν, βοὸς βοείην u. ähnl. vgl. zu B 474, N 271, P 384, 389. ἔσχετο, stockte, versagte ihm. Vergil Aen. IV, 280 vox faucibus haesit.

698. τεύχεα, er legte die Waffen ab, um schneller laufen zu können.

699. ἔστρεφε, hin- und hertrieb, indem er die Pferde in der Nähe des Antilochos hielt, der nicht immer auf demselben Platze kämpfte.

700—761. Nachdem Antilochos sich auf den Weg gemacht hatte, kehrt Menelaos auf den Kampfplatz zurück. Er und Meriones nehmen dann die Leiche auf die Schultern und tragen sie dem Lager zu, während die beiden Aias die Troer unter Hektor und Aineias abhalten. Auch die anderen Achaier fliehen zu den Schiffen.

700. Vgl. N 515.

701. κακὸν ἔπος, die schlimme Nachricht.

702. Vgl. 679.

703. ἔνθεν ἀπῆλθεν = οὗς κατέλιπεν.

704. Vgl. 690.

705. τοῖσιν (Πυλίοις) ἀνῆκεν, zum Kampfe. Schol. ἀνέπεισεν, παρότρυνεν.

706. Vgl. 574.

707 = M 353.

- „κείνον μὲν δὴ νηυσὶν ἐπιπροέηκα θοῆσιν,
 ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ μιν οἶω
 710 νῦν ἰέναι μάλα περ κεχολωμένον Ἴκτορι δίῳ·
 οὐ γάρ πως ἂν γυμνὸς ἔων Τρώεσσι μάχοιτο.
 ἡμεῖς δ' αὐτοὶ περ φραζόμεθα μῆτιν ἀρίστην,
 ἡμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσομεν, ἡδὲ καὶ αὐτοὶ
 Τρώων ἐξ ἔνοπῆς θάνατον καὶ κῆρα φύγωμεν.“
 715 τὸν δ' ἡμείβεται ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας·
 „πάντα κατ' αἴσαν ἔειπες ἀγαλλεὲς ὦ Μενέλαε·
 ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ Μηριόνης ὑποδύντε μάλ' ὄκα
 νεκρὸν αἰείραντες φέρετ' ἐκ πόνου· αὐτὰρ ὀπίσθε
 νῶϊ μαχησόμεθα Τρωσὶν τε καὶ Ἴκτορι δίῳ,
 720 ἴσον θυμὸν ἔχοντες, ὁμώνυμοι, οἳ τὸ πάρος περ
 μίμνομεν ὄξυν ἄρηα παρ' ἀλλήλοισι μένοντες.“
 ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα νεκρὸν ἀπὸ χθονὸς ἀγκάζοντο
 ὕψι μάλα μεγάλως· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὀπίσθε
 Τρωϊκός, ὡς εἶδοντο νέκυν αἰείροντας Ἀχαιοὺς.
 725 ἴδυσαν δὲ κύνεσσιν εἰοικότες, οἳ τ' ἐπὶ κάρῳ
 βλημένῳ ἀΐξωσι πρὸ κούρων θηρητήρων·
 ἕως μὲν γάρ τε θεοῦσι διαδρόαισαι μεμαῶτες,
 ἀλλ' ὅτε δὴ ᾧ ἐν τοῖσιν ἐλίξεται ἀλλή πεποιθῶς,
 ἄψ τ' ἀνεχώρησαν διὰ τ' ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος.
 730 ὡς Τρῶες εἴως μὲν ὀμιλαδὸν αἶεν ἔποντο
 νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγυνοῖσιν·

709. εἰς Ἀχιλλῆα, zu H 312.

711. γυμνὸς ἔων, vgl. Σ 188 ff.
 Homer weiss nichts von der Un-
 verwundbarkeit des Achill, vgl. Σ
 34, Φ 167.

712, 713 = 634, 635.

714 = Π 782 u. μ 157.

716. κατ' αἴσαν, K 445. ἀγα-
 κλεὲς ὦ Μενέλαε, zu Δ 189.

717. ὑποδύντε, vgl. Θ 332, N
 421.

718. Vgl. Ξ 429. ὀπίσθε, hinter
 eurem Rücken.

720. Vgl. N 704, P 267.

721. Vgl. Δ 836 u. E 572.

722. ἀγκάζοντο (umfassten mit
 den Armen) hoben auf, nur hier;
 sonst ἀγκύς, verbunden mit λάβομαι,
 μάρομαι, ἔγω, λαμβάνω, αἰρέω.

723. μάλα μεγάλως (K 172)

tritt verstärkend zu ὕψι, sehr weit
 in die Höhe. Paraphrast ὕψώσαντες
 πάντων πολύ. μεγάλως statt μέγα
 steht nur noch π 432. Das zweite
 Hemistichion steht auch N 834.

724. εἶδοντο, zu B 278. αἰείρον-
 τας, vgl. Anhang.

726. βλημένῳ, angeschossen.
 πρὸ κούρων θηρητήρων, vgl.
 τ 435 πρὸ δ' ἄρ' αὐτῶν (ἐπακτιή-
 ρων) ἔγχι ἐρευνῶντες κύνες ἦσαν.

727. ἕως (einsilbig wie β 148,
 ε 123, 386, τ 530), eine Zeit lang,
 zu M 141. διαδρόαισαι μεμα-
 ῶτες, wie B 473, Δ 713, 733.

728. ἐλίξεται, welcher Modus?
 vgl. Δ 478.

729. Vgl. Γ 35 u. Δ 786.

730, 731 = O 277, 278; N 147.

ἀλλ' ἔτε δὴ ῥ' Αἴαντε μεταστρεφθέντε κατ' αὐτοὺς
 σταίησαν, τῶν δὲ τράπετο χρώς, οὐδέ τις ἔτλη
 πρόσσω ἀΐξας περὶ νεκροῦ δηριάσθαι.

- 735 ὡς οἱ γ' ἔμμεμαῶτε νέκυν φέρον ἐκ πολέμοιο
 νῆας ἐπι γλαφυράς· ἐπὶ δὲ πτόλεμος τέτατό σφιν
 ἄγριοις ἤυτε πῦρ, τό τ' ἐπεσσύμενον πόλιν ἀνδρῶν
 ὄρμενον ἐξαίφνης φλεγέθει, μινύθουσι δὲ οἶκοι
 ἐν σέλαι μεγάλῳ· τὸ δ' ἐπιβρέμει ἴς ἀνέμοιο·
- 740 ὡς μὲν τοῖς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν αἰχμητάων
 ἀζηχῆς ὄρουμαγδὸς ἐπήιεν ἐρχομένοισιν.
 οἱ δ', ὡς θ' ἠμίονοι κρατερόν μένος ἀμφιβαλόντες
 ἔλκωσ' ἐξ ὄρεος κατὰ παιπαλόεσσαν ἀταρπὸν
 ἢ δοκὸν ἢ δόρυ μέγα νήιον· ἐν δέ τε θυμὸς
- 745 τείρεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἰδρωῖ σπενδόντεσσιν·
 ὡς οἱ γ' ἔμμεμαῶτε νέκυν φέρον. ἀντάρ ὀπισθεν
 Αἴαντ' ἰσχανέτην, ὡς τε πρῶν ἰσχάνει ὕδωρ
 ὑλήεις, πεδίλιο διαπρύσιον τετυχηκῶς,
 ὅς τε καὶ ἰφθίμων ποταμῶν ἀλεγεινὰ ῥέεθρα
- 750 ἰσχει, ἄφαρ δέ τε πᾶσι ῥόον πεδίλονδε τίθησι

732. κατ' αὐτοὺς σταίησαν, so oft sie sich ihnen entgegenstellten.

733. σταίησαν, nur hier; sonst σταίεν. Mit τῶν δὲ beginnt der Nachsatz. τράπετο χρώς, vgl. N 279, 284, φ 412.

735. ἔμμεμαῶτε, Paraphr. προθυμούμενοι, vgl. E 142, 240, 330, 838, N 785, P 746.

736. ἐπὶ — τέτατο, vgl. 543, M 436, O 413, T 101.

737. Die Heftigkeit, mit der das Feuer wüthet, bildet den Vergleichungspunkt. ἐπεσσύμενον, anstürmend, andringend, steht absolut, πόλιν hängt von φλεγέθει ab. ἀνδρῶν, d. h. bewohnt, bevölkert, wie ο 384.

738. ὄρμενον, das sich erhoben hat, entstanden ist, vgl. Φ 14. μινύθουσι, intransitiv, wie Π 392; Paraphr. διαφθείρονται.

739. ἐπιβρέμει, daraufbraust.

741. ἀζηχῆς, Δ 435. ἐπήιεν, drang gegen sie heran. Nur hier findet sich bei ἔπειμι ein sächliches

Subject statt des persönlichen; der Sinn bleibt aber derselbe, wenn man dafür ein persönliches Subject setzt ἵπποι καὶ ἄνδρες μεγάλῳ ὄρουμαγδῷ αὐτοῖς ἐπήισαν. ἐρχομένοισιν = ἀπερχομένοισιν.

742. ἀμφιβαλόντες, die sich angethan haben, ausgerüstet sind; ähnlich ἐπιεμένος ἀλκήν (zu A 149), δύσεαι ἀλκήν (zu I 231).

744. δόρυ νήιον, wie O 410, ι 384. θυμὸς τείρεται, wie κ 78.

745. Vgl. 385.

747. Vgl. O 618. ἰσχανέτην, Τρωῶς. πρῶν, Schol. προσῆ ἄρους.

748. πεδίλιο, partitiver Localgenetiv 'in der Ebene', zu B 785. διαπρύσιον (sonst nur bei ἀνά, zu Θ 227), durch und durch. Schol. δι' ὅλον προήμων καὶ διατεταμένος τοῦ πεδίου. τετυχηκῶς, sich befindend, sich erstreckend, vgl. κ 88 ὄν περὶ πέτρῃ ἡλίβατος τετύχηκε διαμπερές.

749. ἀλεγεινὰ, furchtbar, von den Verheerungen, die sie anrichten.

750. ῥόον τίθησι, er bewirkt,

πλάζων· οὐδέ τέ μιν σθένει ῥηγνῦσι ῥέοντες·
 ὡς αἰεὶ Αἴαντε μάχην ἀνέεργον ὀπίσσω
 Τρώων· οἳ δ' ἄμ' ἔποντο, δύω δ' ἐν τοῖσι μάλιστα,
 Αἰνείας τ' Ἀγκισιάδης καὶ φαίδιμος Ἴκτωρ.
 755 τῶν δ', ὧς τε ψαρῶν νέφος ἔρχεται ἢ κολοιῶν,
 οὔλον κεκλήγοντες, ὅτε προῖδωσιν ἰόντα
 κίρκον, ὃ τε σμικρῆσι φόνον φέρει ὀρνίθεσσιν,
 ὡς ἄρ' ὑπ' Αἰνεία τε καὶ Ἴκτορι κοῦροι Ἀχαιῶν
 οὔλον κεκλήγοντες ἴσαν, λήθοντο δὲ χάρις.
 760 πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ πέσον περὶ τ' ἀμφὶ τε τάφρον
 φενγόντων Δαναῶν· πολέμον δ' οὐ γίγνεται ἔρωή.

ΙΔΙΑΔΟΣ Σ.

Ὀπλοποιία.

Ὡς οἱ μὲν μάραντο δέμας πυρὸς αἰθουμένοιο,
 Ἀντίλοχος δ' Ἀχιλῆι πόδας ταχὺς ἄγγελος ἦλθε.

dass sie nach der Ebene zu strömen.

751. πλάζων, von ihrer seitherigen Bahn, da er im Wege steht. Schol. ἀποστρέφει τὰ δέματα πάντων. Für οὐδέ τί hat die grössere Anzahl der guten Handschriften οὐδέ τέ, welches in Gleichnissen bei Homer üblich ist. σθένει gehört nicht zum Participium.

752. ἀνέεργον, vgl. Γ 77.

755. τῶν τ', darauf sollte folgen ὡς τῶν, wie B 459, M 278, Π 633; es tritt aber (758) ein Subjectswechsel ein. νέφος, ein Schwarm, zu Δ 274. ἔρχεται, zieht, vgl. Δ 276, Π 364.

756. οὔλον (voll), alle zusammen, durcheinander. κεκλήγοντες (vgl. Anhang zu M 125) schliesst sich an das collective νέφος an, mit dem es weder in Geschlecht, noch in Zahl übereinstimmt, ähnlich λ 15 Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε ἦερί καὶ νεφέλη κε-

καλυμμένοι. Ueber die Bevorzugung des natürlichen Geschlechtes vgl. zu E 382 u. 638, über die des natürlichen Numerus zu B 278. προῖδωσιν ἰόντα, von weitem herankommen sehen, wie Σ 527, X 275, δ 396.

760. πέσον, die auf der Flucht weggeworfen wurden. περὶ τ' ἀμφί, zu B 305.

761. Vgl. Π 302.

Σ.

1 — 77. Antilochos überbringt dem Achill die Nachricht von dem Tode des Freundes. Seinen Jammer hört Thetis und eilt mit ihren Schwestern zu ihrem Sohne und befragt ihn um die Ursache seiner Betrübniß.

1 = Δ 596.

2. πόδας ταχὺς gehört zu Ἀντίλοχος. Verg. Aen. II, 548 nuntius ibis Pelidae.